

บทที่ 6

วิธีการนัดหมายและการสื่อสารทางโทรศัพท์

การสื่อสารของภาคกลางมีหลายประเพณี ในที่นี้จะกล่าวถึงการสื่อสารที่นิยมสำหรับใช้ในการสื่อสารนี้ ๆ บางประเพณี ดังนี้ คือ

บทสัมภาษณ์ บทสัมภาษณ์แบบเดียว บทสัมภาษณ์ในฝูง และบทสัมภาษณ์หุ่นกระบอก พร้อมทั้งวิธีการ และวิธีการสื่อสารด้วย

โขน

เป็นศิลปะโบราณอย่างหนึ่งของไทย มีมาแต่รากฐานศตวรรษที่ 20 โดยถือกำเนิดมาจากการสัมภาษณ์คนที่กำบรรพ หนังใหญ่ และการเล่นกระบะกระรง แต่เดิมมีสัมภาษณ์ทุกหัว ส่วนหัวโขนเป็นหน้ากากปิดหนาทึบหน้า ด้วยเหตุนี้ในการเล่นโขนจึงต้องมีผู้ออกเสียงแทนผู้สัมภาษณ์ เรียกว่า คนพากย์และเจรจา ผู้สัมภาษณ์ต้องทำให้เห็นและรำทำอิริยาบถไปตามคำพากย์ คำเจรจา และบทซึ่งร้อง ก่อนการเล่นโขนให้มีสัมภาษณ์ที่สัมภาษณ์เป็นมุขย์ ชาร์ หนิง และเทวคा นางฟ้า ส่วนแต่คร่องประคับศีรษะ ในใช้หน้ากากปิดหน้าอย่างผู้สัมภาษณ์เป็นตัวอักษรและลิ้ง แท็กซึ่งนิยมในสุภาพก็ทำหน้าที่เป็นคนออกเสียงแทนผู้สัมภาษณ์อย่างเดjm

กำเนิดของโขน

1. โขนพี่จาก "กระบะกระรง"

สัญชาตญาณของการต่อสู้ข้อมือถูกหักคอกในโลกนี้ คนไทยเราก็เช่นกัน เลือดของกรุงศรีอยุธยา เช่นเชมพูและสมัยโบราณ และจักรเจนกับการใช้อาวุธในคลองแผล้วงไว และคงกับประวัติประชันกันในเชิงผีมือและไหวพริบในการต่อสู้ระหว่างน้ำหลักหมอบ หลอกล่อ ข้าวคูดอสูรไกค์กว้าง กังนั่นจังคิกประดิษฐ์ห้าค่าง ๆ เป็นพื้นที่ ห้าราย ตามเข้าหาคูดอสูร การลืมเท้าเพื่อหลักหมอบ ในการสักข้อมือรืออวคำห่างกันก็มี นิกลอง

เป้าและที่ให้จังหวะคือ เช่น การเหาะเหยาะย่างเท้าก็จะต้องให้เข้าจังหวะของปีและกลอง การกราอยมือในขณะรำ อาจูดเข้าหา กันก็ต้องให้เป็นจังหวะ ตั้งนั้นจึงเกิดเป็นกระบวนรำที่ เกี่ยวข้องการศักสิกรรม และฝึกหัดกันทั่วทุกคนที่เป็นพ่อ หรือชายชาครี จนกระทั่งได้ถูกยกมาเป็นพิธีสัก เพื่อความบันเทิงใจของประชาชนในงานเทศบาลต่าง ๆ ผู้เชิดหนังในญี่ปุ่นสืบทอด โบราณที่คงจะเอาช่วงการเดิน การเรืองกรายร่ายรำในเวลาต่อสู้มาใช้ในการเชิดหนังในญี่ปุ่น กลาโหมมาติงโซนคุย จะเป็นคุ้วย่าโซนก้มการยกหัวตรวจพล และการรบกันซึ่ง เป็นกระบวน การรำของกระบวนของ

2. โฆษณาจากการแสวงหาบั้งไฟฟ้า

การเสกหนังให้ญี่ปุ่นประกอบไปด้วย การเชกหนัง และการเชกหนังนักศึกษา เน้นไปตามจังหวะของคนครับเป็นพิษที่ประกอบ และยังต้องมีคนพากย์เจรจาด้วย จะเห็นว่า การเสกโฆษณาเนื่องอกัน ก็อ มีการพากย์การเจรจา ขึ้นร่อง และการเพนรำทำหัวตามบทพากย์ ถั่งน้ำหนอนจะเห็นแล้วว่า โฆษณาได้การพากย์เจรจา และเด่น มากจากหนังในญี่

3. โฆษณาจากการเล่นซึ่งนาคที่ก่อกรรม

การเล่นซักนากคือกิจกรรมก่อ karma ไว้ในกฎหมายเที่ยวนาൾสมัยกรุงศรีอยุธยาตอน
พระราชพิธิโภนหรือภิเชกกว่า ให้คงภูษาพระสุเมรุ และภูษาอื่น ๆ กลางสนามและใช้
คำ咒 เล็กแต่งตัวเป็นอสูร มหาดเล็กแต่งตัวเป็นเทวคา วนาร ออย่างละร้อย และแท่งสุกครีพ
หากล่มท้าชัมภู อีกอย่างละหัวเข้าขบวนแห่ทำพิธีซักนากโดยให้อสูรซักห้างหัว เทวคาและวนาร
ซักหาง พร้อมด้วยพิธีต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้โขนจึงได้เอกสารบวนการแห่งตัวมาจากการเล่นซักนาก
ที่กิจกรรม

ใน ได้ศึกษาจากการสำรวจฯ แล้วนำมาปรับปรุงให้ยิ่งขึ้น การรำ การเต้น และการแต่งกาย ให้จิตรกรรมยิ่งกว่าเก่า ในชนแรกนั้นคงจะ เล่นกันในสนาม

เช่นเดียวกับสักนาคคึกคักบรรพ์ ในพระราชพิธีอินหารากิเมฆ คงจะเป็นดังที่เรียกกันในชื่อหลังว่า " โขนกลางแม่น้ำ " เมื่อการแสดงเจริญก้าวหน้า ต่อมาริบุ๊ก ก็คิดแก้ไขปัญหางานให้เล่น ซึ่งเรียกว่า " โขนนั่งรำ " หรือ " โขนโรงนอก " ซึ่งไม่มีร้อง มีแค่พากย์และเจรจา ต่อมาก็ได้วัดมาการโดยการตัดแปลงการแสดงก้าววิธีต่าง ๆ จึงไม่มีผู้ดูอยู่ติดสักพัก時間 ลักษณะที่แสดงโขนนี้¹

จักรแสดง ไก่กล่าวไว้แล้วว่า เนื้อเรื่องที่ใช้แสดงโขน คือ เรื่องรามเกียรติ แต่กวยเหตุที่เรื่องรามเกียรติที่บรรยายแก่ก่อนแห่งไวนวรรษคือนี้มีหลายสำนวนและเป็นเรื่องขึ้นๆ ยาวมาก จะน่ามาแสดงคลอเคลื่อนในคราวเดียวไม่ได้ ในการนำมาใช้เป็นที่สำหรับแสดงโขนเพลิดครัว จึงเลือกห้องเรื่องแต่ละตอนมาปรับปรุงใหม่ทั้งหมดและวิธีการแสดงให้เหมาะสมแก่โภภาระทางตอน ตอนที่แสดงนี้ ๆ เรียกกันในวงการนาฏศิลป์โขนว่า " หุค " ในเรียกว่า " ตอน " เนื่องจากกรรมอย่างอื่น ทำไม่จึงเรียกการแสดงโขนตอนนี้ ๆ ว่า " หุค " เช้าใจว่าคำนี้เนื่องมาจาก การเดินหนังโบราย เพราะในการเดินหนังนี้ ตอนหนึ่ง ๆ ต้องใช้หนังลายสิบตัว และตัวหนึ่ง ๆ ก็มีลายห้า แต่ละห้าก็ต้องใช้หนังเพลิดตัว เช่น สุกเรือต้องนี่ตัวหนังแสดงทำหลาอยตัว เช่น สุกเรือเข้าเฝ้า หัวเขิน หัวเคน หัวตรวจพล หัวเหลาฯลฯ สุกเรือตัวเดียวมีเชิดห้องใช้ตัวหนังแสดงทำอ่อนมาเชิดไม้ม้อยกว่า 4 - 5 ตัว หักกล่าวเนื้อหาหนังเดียว ยังมีกันงับและอื่น ๆ อีก เมื่อจักรหัวหนังสำหรับเล่นคำเป็นตามเรื่อง รามเกียรติตอนหนึ่ง ๆ จึงต้องใช้ตัวหนังเป็นจำนวนมาก ต้องจักรหัวเรียงลำดับไว้ให้เรียบร้อย และผู้เชิดจะต้องหันหัวหนังแต่ละหัวออกไปเชิดให้ถูกห้องความลำดับที่คำนี้ในห้องเรื่องมีให้ สับสนกัน ควยเหตุนี้ดูจัดตัวหนังจะห้องเป็นผู้ชำนาญและรู้เรื่องรู้ลักษณะที่จะใช้ตัวหนังเป็นอย่างไร ก่อนลงมือเล่นคงจะให้จักรหัวหนังเข้าระเบียบไว้เป็นชุด ๆ เพื่อสะดวกในการเล่นหนังตอนนี้ ๆ กรณีศึกษาของ การเล่นโขนเกิดขึ้น และไกด์อาคิตะบงอย่างของการเล่นหนังมาใช้ในการเล่นโขนอยู่แล้ว จึงนำอาคิตะว่า " หุค " ของหนังมาใช้ในการเล่นโขนเสียด้วยการเล่นโขน จึงเรียก " หุค " เช่น หุคปราบกากนาสูร หุคนางอ้อย หุคไนยราษฎร์สังกัดห้า หุคนาคมาศ

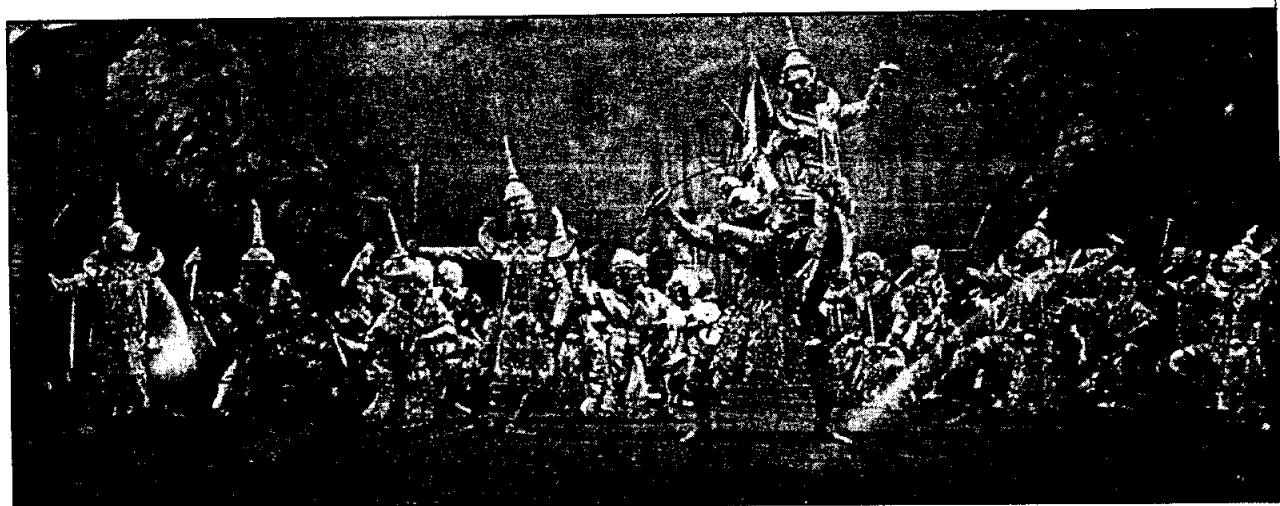
¹ เร掣 ไอกศิรานนท์ "การคุโขน" สำนักพิมพ์วัฒนาพาณิช กรุงเทพฯ,
2528, หน้า 1-3.

ชุดพรมมาสคร์ ชุดหมุนอาสา ชุดสีกาลุยไฟ และชุดปราบบรรลัยกัลป์ เป็นตน

ด้วยวิธีการตั้งกล่าวแล้ว จึงยกย่องกันมากที่ในราชว่า โขนเป็นนาฏกรรมที่ประกอบ
ชั้นควยศิลปะอันประณีตคล้ายอย่าง ถือกันว่าเป็นแบบทัชของนาฏกรรมไทยประเกตุน ฯ เหรา
มีวิธีเล่นเป็นแบบแผนอันดี และรักษาภัยไว้เป็นแบบฉบับสืบมา¹

¹ เร็ฐ โภกภานณฑ์. เรื่องเคียงกัน. หน้า 13 - 14

ภาพการแสดงโขน

ภาพการแสดงโขน จากนั้นสื่อศิลปวัฒนธรรมฉบับพิเศษ มีนาคม 2532

เรื่องที่ใช้ในการแสดงโขน

การแสดงโขนม้าคงแต่สมัยอยุธยา และในมีหลักฐานชัดเจนว่ามีการแสดงเรื่องอะไรเนื่องจากเรื่องรามเกียรติเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายเมื่อกล่าวถึงโขน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า เมื่อจะมีการแสดงโขนจะต้องแสดงเรื่องรามเกียรติ ในที่นี้จะกล่าวถึงเรื่องรามเกียรติที่ใช้ในการแสดงโขนคงแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นคัมภีร์

สมัยกรุงศรีอยุธยามี ๓ เรื่อง คือ

(1) รามเกียรติกำปั้น เรื่องรามเกียรติสำนวนนี้ มีกล่าวไว้ในหนังสือจินดานี้ ของพระไหรอาบดี ครั้งแรกคินสุนเด็จพระนรา碾 ซึ่งยกมาเป็นกลอนคั่วอย่างสำหรับแห่งปั้นที่ ๓ - ๔ บท คือ บทตอนพระอินทร์ใช้ให้พระมาคลื่นนำร่มมาด้วยพระรามในสำนวน ๑ บทตอนพระรามกับพระลักษณ์ครัวราษฎร์คิดความหมายทางสืคາ เมื่อแรกหาย ๑ บทตอนพระราชาดึงมหาเศลูปกาศกัณฐ์ ๑ และตอนพิเกภกราญูดึงทศกัณฐ์ เมื่อทศกัณฐ์ล้ม ๑ เช้าใจว่าพระไหรอาบดีได้หันยกมาจากคำพากษ์ของเก่า ซึ่งกวีแต่ก่อนไม่คงไว้สำหรับเล่นหนังหรือเล่นโขน หรือแห่งกันไว้เป็นเรื่อง แต่ใกล้ญี่ปุ่นเสียไปแล้ว คงเหลือแต่ที่นำมาเป็นตัวอย่างไว้ในหนังสือจินดานี้ ๓ - ๔ บทนั้น และบทที่นำมาเป็นตัวอย่างสำหรับแห่งปั้นที่ลักษณะต่าง ๆ ในหนังสือจินดานี้มี ๒ บทที่เหมือนกับหนังสือเรื่องหนึ่งซึ่งมีชื่อเรียกันว่า " นราศีค่า " หรือ " ราชนาภิลป "

แท่นสูบน้ำห้านลงความเห็นว่า หนังสือ นราศีค่า หรือราชนาภิลปเป็นมีผู้แต่งชื่อภาษาหลังแล้วนำเข้ามาประพันธ์ของเก่าที่เข้ากันกับห้องเรื่องซึ่งมีในจินดานี้มาแหกแซมบรรจุไว้

(2) รามเกียรติคำพากษ์ สำนวนนี้ขอสุมุกแห่งชาติกรมศิลปากร ได้แบ่งหินที่ไว้เป็นภาค มีชื่อความตือกอกันตั้งแต่ภาค ๒ ตอน " สีค่าหาย " จนถึงภาค ๙ ตอน " คุณกรรณัม " และมีคำพากษาตอนอื่น ๆ ซึ่งอ้างมาให้คือหินพ่ออยุธยา แต่เช้าใจว่า คำพากษ์เหล่านี้ความหมายน้อยนานาในที่นี้เกินคงใช้สำหรับเล่นหนังและตอนมาก็ต้องนำมาใช้ในการเล่นโขนด้วย

รามเกียร์ค้าพากันนี้ ถ้าเทียบกับแนวของการแต่งกลอน เช่น ในหนังสือจินตนาภี ก็น่าจะเรียกว่า " คำฉันท์ " แต่ถ้าเทียบกับแบบกวินิพนธ์ในหนังสือฉันท์ลักษณ์ก็เรียกว่า " ภาพย์ " เพราะมีคำพากย์เป็นภาพย์ ลักษณะเหมือนภาพย์ 3 ชนิด คือ ภาพย์ฉบับ ภาพย์ยาน ภาพย์สุราษฎา และภาพย์สุราษฎาไม่ปรากฏว่ามีใช้ในการพากย์โขน มีแต่ภาพย์ยานนี้กับภาพย์ฉบับ และเข้าใจว่ามีคำเจรจา ซึ่งความปกติเจรจาเป็น " ร่ายยา " มีสัมผัสค้ากันแห่ง ๆ ในการเล่นหนังและโขนแต่ก่อน ๆ มา

(3) รามเกียร์ศบุหะคงครังกรุงเก่า กล่าวความดังนี้ " พระรามประชุมเหล " ดัง " องค์สื่อสาร " ต้นฉบับเป็นสมุดไทยชาว มีประวัติว่า " พระครูศรี ถวายที่ทางศิลา พ.ศ. 2456 " และมีบันทึกไว้ในตอนห้ายเล่มว่า " นายชาญไตรรู เชียนฉบับในเดือนเจคไม่หมดเสียเรื่องราวรามเกียร์ " บทหลักตอนรามเกียร์สำนวนนี้ ยังไม่เคยพิมพ์ออกให้เห็นหลาย จึงยังไม่มีโอกาสได้รับการพิจารณาจากบรรคนักประชุมและห่านผู้สอนใจ ทั้งหลาย แต่เท่าที่ได้ลองน้ำเสียงความบางตอนไปเบร์ยนเทียบกับสำนวนคำพากย์ที่กล่าวมาแล้วก็ หรือเบร์ยนเทียบกับบทหลักตอนพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 1 ก็คือ เห็นได้ว่ามีเนื้อความไม่ตรงกันในบางแห่งบางตอน เช่น นี่เรื่องกล่าวไว้ในบทพากย์ หรือในบทรัชกาลที่ 1 แต่ในมีกล่าวถึงในรามเกียร์ศบุหะคงครังกรุงเก่านี้ หรือมีคำว่ากันหากแต่สับลับกันไปเสีย และเป็นผลความโดยมาก ถ้อยคำสำนวนในบทหลักตอนก็คือทรมาน จึงเข้าใจว่า น่าจะเป็นบทหลักตอนรามเกียร์ฉบับเชลยศักดิ์ ที่เจ้าของคนใดคนหนึ่งในสมัยกรุงศรีอยุธยาให้คัดเขียนไว้ หรือหากว่า孰คือพ่อร้ายในสมัยนั้นให้เห็นชื่อสำหรับเล่นลงทะเบียนในคณะของคน ซึ่งความจังคลาดเคลื่อนไปบ้าง เมื่อกรุงศรีอยุธยาโบราณเสียแก่หมาชาก็ บ้านเมืองแตกหักลาย ทรัพย์สมบัติและเรื่องราวอันเป็นวรรณคดีและวัฒนธรรมของชาติ จึงกระจัดพลัดสูญหายไปเสียเป็นอันมาก เข้าใจว่าหนังสือเรื่องรามเกียร์ซึ่งคงจะเคยมีอยู่คงแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ก็น่าจะกระจัดพลัดหายหายสูญไปเสียเป็นอันมาก เช่นกัน หนังสือรามเกียร์ที่เหลือมาจากกรุงศรีอยุธยา ก็คงจะได้มารอย่างชาตดกบกพร่อง เช่น สำนวนที่กล่าวถึงนี้ ในสมัยกรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระเจ้าอยุธยาจึงได้ทรงพระอุตสาหะแต่งบทหลักตอนเรื่องรามเกียร์ซึ่งด้วยพระองค์เองอีกสำนวนหนึ่ง

บทนा�ญกรรมรามเกียรติสมัยกรุงธนบุรี

(4) รามเกียรติทักษะกอนครังกรุงธนบุรี รามเกียรติสำนวนนี้ สมเกียรติ
พระเจ้ากรุงธนบุรีทรงพระราชนิพานธ์ไว้เพียง 4 ตอน นี้ฉบับเชื่อมไว้ในสมุดไทยคำ แต่ลำดับ
เล่มไว้ไม่ตรงกับลำดับเรื่อง เช้าใจว่าลำดับเพิ่มตามเวลาที่ทรงพระราชนิพานก่อนและหลัง
มี 4 เล่มสมุดไทย ก่อ เล่ม 1 ตอนพระมงคล เล่ม 2 ตอนทุมานเกี้ยวนางวนรินจนหัว
มาลีราษฎร์ มาลีราษฎร์ ตอน 3 ตอนหัวนาลีวราษฎร์หากาความจนหนักอัฐเช้าเมือง เล่ม 4 ตอน
หนักอัฐเช้าเมือง พระลักษณ์ท้องหอกกบลักษณ์ จนสูกผุฒนางมงคลให้กับหนักอัฐเช้า ในงานแผ่นดิน
มีนองกวนเดือนปีที่ทรงพระราชนิพานธ์ไว้ในหน้าต้นทุกเลมนوا " วันอาทิตย์ เดือน 6 ชั้นค่ำหนึ่ง
อุลศกราช 1132 ปีชาล โภศก ทรงกับ พ.ศ. 2313 เป็นปีที่ 3 ในราชกาลนี้ บทักษะกอนเรื่อง
รามเกียรติ พระราชนิพานสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี กรมศิลป์การไก่กระและค้อหมาเหลว เมื่อ
พ.ศ. 2474 รวมทั้ง 4 ตอน มีความยาว 2,012 คำกลอน

ส่วนเรื่องรามเกียรติทักษะกอนอื่น ๆ ก็อาจมีทักษะกอนกว่าทรงจำทักษะกรุงเก่าไว้
และนำมาเล่นโดยนเล่นและกอนกับน้ำเสียงสุกแท่จะจำกันได้ แต่ที่เห็นลายกึ่งเจาะตอนที่นิยมเล่นกัน
มีไนมีผู้ใดแต่งไว้ให้เป็นแล้ว เป็นสันเป็นหลักเป็นฐาน เรื่องรามเกียรติในสมัยนั้นจึงน่าจะเล่าจาก
เล่นกันมาแต่เพียงบางตอน และเป็นกราท่อนกราแท่น ที่จะมีบทติดต่อกันไปสันยันนี้เห็นจะหาไม่ได้เลย

บทนा�ญกรรมรามเกียรติสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ มี 5 เรื่อง คือ

(5) รามเกียรติทักษะกอนในรัชกาลที่ 1 ตอนมาในรัชกาลที่ 1 กรุงรัตนโกสินทร์
พระบาทสมเด็จพระปุதุยอดฟ้าจุฬาโลกมีพระราชนิพงษ์ทรงร่วมเรื่องรามเกียรติซึ่ง
กระฉัດหลักพระอยู่ที่นี่กุมกันเข้าเป็นเรื่อง รักษาไว้ให้เป็นแบบฉบับสำหรับบ้านเมือง จึงมี
พระราชนิพงษ์ทรงการให้ประถม -

กระวีวิธุลัยหาด	รูมลากหลายจันท์
นิพนธ์โคลงกาภัยกลอน	ภูธรคำรำคำรัส
จังจอกหานองทำนุก	ไตรคายคุณท่าน
คำนานเนื่องเรื่องรามเกียรตี	เบื้อยฟปรบกษยักษพนาศ
คุณพระราชนิหาร	ปานสุนมาลัยเรียนร้อยสร้อยໄສกิต
พกษิศสาโรช	โอะชรุสุคนธ์วิหనหนอน
ตอนอุดนิมประคับໄสศ	ประโยชน์จลองฉลอม
เจอมจุฬาทพยประสาท	ประการศยศເອກອ້າງ
องค์บพครหระเจ้าช้าง	ເຜືອກັນດຽງເນື່ອງ ၅

เนื่อ	" เกือนอยส่องคำขัน	จันทวาร
	บพิตรผู้ทรงญาณ	ยิ่งหล้า
	แรกนิพันธ์สาร	รามราหมณ์ น้ําแย
	ศักราชพันธ์ออยนา	สินເກົ່າປະເສົ່າງ ฯ

(6) รามเกียร์บุหละกอนในรัชกาลที่ 2 เมื่อมีบุหละกอนเรื่องรามเกียร์
ในรัชกาลที่ 1 ซึ่งมีเรื่องราวดีคิดถือกันเป็นหลักฐานแล้ว ก็คงจะใช้รัชกาลที่ 1 นั้น เป็น
แบบฉบับสำหรับเล่นโขนเล่นละกอนกันต่อมา แต่ปรากฏว่าพระบาทสมเด็จพระพุทธ เอเชียนามาแล้ว

คงจะทรงพระราชนิรันดร์ เห็นว่า บทรัชกาลที่ 1 นี้ นำมาใช้เล่นโขนเล่นละคอนไม่สันติ เช่น ที่เล่ากันมาดึงเรื่องทรงพระราชนิพนธ์ตอนนางสีดาผูกคอตายว่า บพิธราชนิพนธ์รัชกาลที่ 1 กล่าวบทนางสีดาไว้อวย่างยิ่งกว่า

" เอาภูษาผูกคอให้มัน
หลับเนตรจ้านงปลงใจ "

แล้วพันกับกิงโสกใหญ่
อรหัต์ใจลงมา "

พอจากนั้นก็ถึงบทหนุนานว่า

" บังคันนี้
กรึนเห็นองค์อักกัลยา
ตัวสันเพียงสินธิวิต
โลกไม่โจนลงครองไป "

วาญูตรุพิไกรใจกล้า
ผูกคอใจแมก็อกใจ
ร้อนจัดตั้งหนึ่งเหลิงใหม่
ควยกำลังว่องไว้ทันที "

๑ เชิค ๑

กรึนถึงรุ่งแกภูษาทรง
หย่อนลงกันพื้นป้อมพี "

ที่ผูกคอลงค์พระลักษณ์
ชุมกรรบกใจลงมา "

พระบาทสมเด็จพระปุதุธ เลิศทูลานาถายทรงคิว่า บทเก่าทรงนี้ กวนานุมาณจะเช้า
ไปแก้ไขนานนัก นางสีดาจะค้องกายเสียก่อนแล้ว บททรงพระราชนิพนธ์ใหม่จึงคิดจะให้หนุนาน
เช้าแก้ไขโดยรวดเร็ว จึงทรงแต่งบทหนุนานว่า

" จึงเอาผ้าผูกพันกะลันรัต "

เกี้ยวจะหัวกับกิงโสกใหญ่ "

คำต่อไปนี้เกิดขึ้นดังว่า จะแต่งบทหนุนานอย่างไรให้แก้นางสีดาให้โดยรวดเร็ว เหล่ากวีซึ่ง
เป็นที่ทรงปรึกษาในนี้ได้สารภาพจะแต่งบทให้พิธราชนิพนธ์ได้ จึงทรงลองคำรัสให้สุนทรรษ
แต่งต่อ สุนทรรษจึงแต่งด้วยว่า

" ชาขหนึ่งผูกคออรหัต
บังคันนี้ "

แล้วหอทองค์ลงไปจะให้ตาย
วาญูตรแก้ให้ดังใจหมาย "

กั้น คือพระราชบัญญัติ ทรงยกย่องความฉลาดของสุนทรีย์ ซึ่งเป็นเรื่องที่เล่ากันมาเป็นพื้นที่ทาง ศอนกนิช แสดงให้เห็นว่า พระบาทสมเด็จพระปูชนีย์ทรงล้านภัยทรงพระราชนิพัทธ์ให้เห็นว่า บุคลาดอนเรื่องรามเกียรติในรัชกาลที่ 1 ในหมายแก่การนำมาราณสีห์และบุคลาดอนจังหวัดเลือกคัดเอา เรื่องรามเกียรติมาคงตอน ก็อ หั่นแต่บุคลาดอนความด้วยเหวนไปจนถึงทศกัณฐ์ลุมตอน 1 กับ บุคลาดอยกตอน 1 มาทรงแต่งขึ้นใหม่สำหรับให้เล่นและบุคลาดอนหลวงไก่สันทิ เป็นหนังสือ 36 เล่มสมุดไทย เพราะฉะนั้น บุคลาดอนเรื่องรามเกียรติทรงพระราชนิพัทธ์นี้ใหม่ในรัชกาลที่ 2 จังหวัดเดินเรื่องลักษ์ เพราะศักดิ์ทั้งเรื่องเดินเพิ่มอัญญิเสยพระราชนิพัทธ์ช่วงที่ 1 เสียงม้าง ทรงเปลี่ยนแปลงไปบ้าง ความมีพระราชนิพัทธ์ให้บุคลาดอนแก่กระบวนการการเล่นและบุคลาดอนเป็นประมวล บุคลาดอนเรื่องรามเกียรติทรงพระราชนิพัทธ์ในรัชกาลที่ 2 นี้ พระบาทสมเด็จพระมังกรุ้งเกล้าเจ้า- อัญญิเสย ได้โปรดให้พิมพ์ขึ้นเป็นเล่มสมุด 3 เล่ม มีความหนา 844 หน้า บรรจุคำไว้ประมวล 14,300 คำกลอนเมื่อ พ.ศ. 2456 นอกจากนี้ยังปรากฏว่า พระบาทสมเด็จพระปูชนีย์ทรงล้านภัย ล้านภัย ให้ทรงพระราชนิพัทธ์ค้ำหากย์ขึ้นไว้เป็นบางตอน เช่น ตอนนางล้อย เป็นต้น

(7) รามเกียรติบุคลาดอนในรัชกาลที่ 4 ต่อมาในรัชกาลที่ 4 ปรากฏว่า พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชนิพัทธ์บุคลาดอนเรื่องรามเกียรติขึ้นเป็น สำนวนใหม่อีกตอน 1 ก็อตอน พระรามเดินคง เป็นหนังสือ 4 เล่มสมุดไทย มีความยาว 1,664 คำกลอน และทรงพระราชนิพัทธ์แปลงบทเบิกโโรงเรื่องนารายณ์ปราบหนุก ยาว 106 คำกลอน กับเรื่องพระรามเข้าส่วนพิราบ อันนี้เนื่องในเรื่องรามเกียรติขึ้นอีก 2 ตอน แค่ 2 เรื่องหลังนี้ก็เป็นส่วนเบ็ดเตล็ดเพียงตอนละ เล็กน้อย

(8) รามเกียรติหร่องและบทพากย์ในรัชกาลที่ 6 ต่อมาในรัชกาลที่ 6 พระบาทสมเด็จพระมังกรุ้งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระอุตสาหะสอบสวนค้นคว้าพิมพ์ของเรื่อง รามเกียรติจากพิมพ์ร้านนายยะของวลาลีก แล้วทรงพระราชนิพัทธ์หนังสือขึ้นเล่มหนึ่งชื่อว่า "บุ๊กแห่งรามเกียรติ" โปรดให้พิมพ์ขึ้นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2456 และให้ทรง พระราชนิพัทธ์หร่องและบทพากย์รามเกียรติขึ้นสำหรับเล่นโขนอีก 6 ชุด ก็อ 1. ชุดสีคาดาย

2. ชุดเพาลงกา 3. ชุดพิเกภูกษ์ขับ 4. ชุดจ่องตอนน 5. ชุดประเดิมศักดิลงกา
 6. ชุดนาคมาศ รวมเป็นหนังสือจำนวน 154 หน้า ขนาด 8 หน้ายก พระราชบัญญัติที่ 6 ชุดนี้
 ทรงคำแนะนำความซึ้งกิริยานาถะของวัฒนธรรม และให้ทรงเชื่อถือและรำลึกในพระองค์
 พระราชบัญญัติเรื่องรามเกียรติ 6 ชุดนี้ใหม่นั้นไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ดำเนินการพิมพ์
 เป็นเล่มใน พ.ศ. 2464 ว่า

นอกจาก 6 ชุดที่กล่าวแล้ว ได้ทรงพระราชบัญญัติเบิกโกรงหนังสือ 1 ชั้นไว้
 คล้ายบท และต่อมาได้ทรงพระราชบัญญัติชุดอภิเศกสมรส ชั้นอีกชุดหนึ่ง แต่เมื่อเป็น 2 ตอน
 คือ 1. ตอนปราบราชาภากา และ 2. ตอนอภิเศกสมรส (ระหว่างพระรามกับนางสีดา)
 สำหรับในโขนสมัครเล่นแสดง แต่ยังไม่เคยพิมพ์ กับยังมีพระราชบัญญัติอีก 2 เรื่องที่ใช้เรื่อง
 รามเกียรติ และมิได้ระบุว่าเป็นโขน แต่ว่าการแสดงเป็นไปอย่างโขนแท้ ๆ พระราชบัญญัติ
 2 เรื่องนี้ คือ ละตอนรำเรื่องพระเกียรติรถ และธรรมชาตธรรมสังคրาม

(9) บทโขน กรมศิลป์ปักษ์ปรับปรุงใหม่ ภายหลังที่กรมศิลป์ปักษ์ได้รื้อฟื้น
 และปรับปรุงศิลปหางนาฎศิลป์และคุรุรำวงศิลป์ของไทยชั้นใหม่ในระยะกาลภายหลังสังคุรานโลก
 ครั้งที่ 2 ก็ได้รื้อฟื้นปรับปรุงโขนชั้นเป็นการใหญ่ และได้นำโขนออกแสดงให้ประชาชนชม
 ณ ภายในโรงละครโขนศิลป์ปักษ์ ในครั้งแรกก็ได้ใช้ชั้นทดลองเรื่องรามเกียรติ
 พระราชบัญญัติในรัชกาลที่ 1 และที่ 2 บ้าง ใช้บทห่านผู้รู้โดยแก้ไขปรับปรุงชั้นใหม่จากบท
 พระราชบัญญัติเหล่านั้นบ้าง นำมาเป็นแบบแสดง แต่บทเหล่านั้นเป็นบทห่านผู้รู้แก้ก่อนได้แก้ไข
 ปรับปรุงชั้นสำหรับใช้ในโอถารสตั่งกัน และบางชุดก็มีลักษณะ เป็นแบบละตอน แยกการที่นำมายใช้
 เป็นแบบแสดงจะบิดผันให้การแสดงเป็นแบบโขนก็ตาม แต่อาจพิจารณาตามบทก็คงเป็นอย่างที่จะเห็น
 ครั้งต่อมากรมศิลป์ปักษ์จึงปรับปรุง บทโขนทุกหนุมานอาสา ชั้นใหม่ และฝึกหัดจัดข้อมูลปืนและ
 นักเรียนนาฏศิลป์โขนของกรมศิลป์ปักษ์ นำออกแสดงให้ประชาชน เป็นประจำในวันศุกร์ เสาร์
 และอาทิตย์ ณ โรงละครโขนศิลป์ปักษ์ เริ่มแต่วันศุกร์ที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2495

บทโ淳เรื่องรามเกียรติคุณมนอาสาที่ปรับปรุงขึ้นใหม่นี้ เรียนเรียงให้ถูก
บทพัมร่องความแบบคลาสตอนใน และมีหัวหน้าภาคย์กับคำ เจรจาความแบบแผนการแสดงโ淳เด็กอนมา
แต่คงคำเนินเรื่องไปตามพระราชบัญญัติคลาสตอนในรัชกาลที่ 1 และที่ 2¹

ตัวอย่างบทโ淳 3 บท

1. บทโ淳เรื่องรามเกียรติ พระราชบัญญัติในพระบาทสมเด็จพระปูทธเลิศหล้านภาลัย
2. บทโ淳 พระราชบัญญัติในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
3. บทโ淳ของกรมศิลปากร

โดยจะเริ่มจากบทโ淳เรื่องรามเกียรติ พระราชบัญญัติในพระบาทสมเด็จพระปูทธ-
เลิศหล้านภาลัย บทพระราชบัญญัติเรื่องรามเกียรตินี้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงมีพระราชวิจารณ์ว่า มีความไว้ใจเราะอย่างยิ่ง กังในพระราชบัญญัติคำน้ำ ท่อใบนี้

" ในงานทำบุญพระคำหนักจิตรลควรให้ฐาน ชั้นช้าเจ้าไก่ให้สร้างขึ้นใหม่แล้วเสร็จ
ให้ขึ้นอยู่ เดือนที่ 14 สิงหาคม พระปูทธศักราช 2456 เป็นคนไปนั้น ช้าเจ้ามีความประดานจะ
ได้ร่มของแจกผู้ที่มาช่วยงานบ้างพอสมควร มาคิดคุ้ยว่าของแจกจะหาสิ่งใดให้มีความมากและเป็น
ประโยชน์แก่ผู้รับยังไบกว่าหนังสือนั้น ช้าเจ้าเห็นว่าหาไม่ได้ "

บุญหาจึงคงมีอยู่เพียงว่า จะเลือกเอาหนังสืออะไร ที่จะเป็นหนังสือคู่พร้อมค่วย
ลงที่ 3 กล่าวคือ

- (1) เป็นภาษาไทยที่
- (2) เป็นหนังสือสำคัญที่ควรสร้างขึ้นไว้ เพื่อให้เป็นเกียรติคุยศักดิ์ชาติไทยมีให้

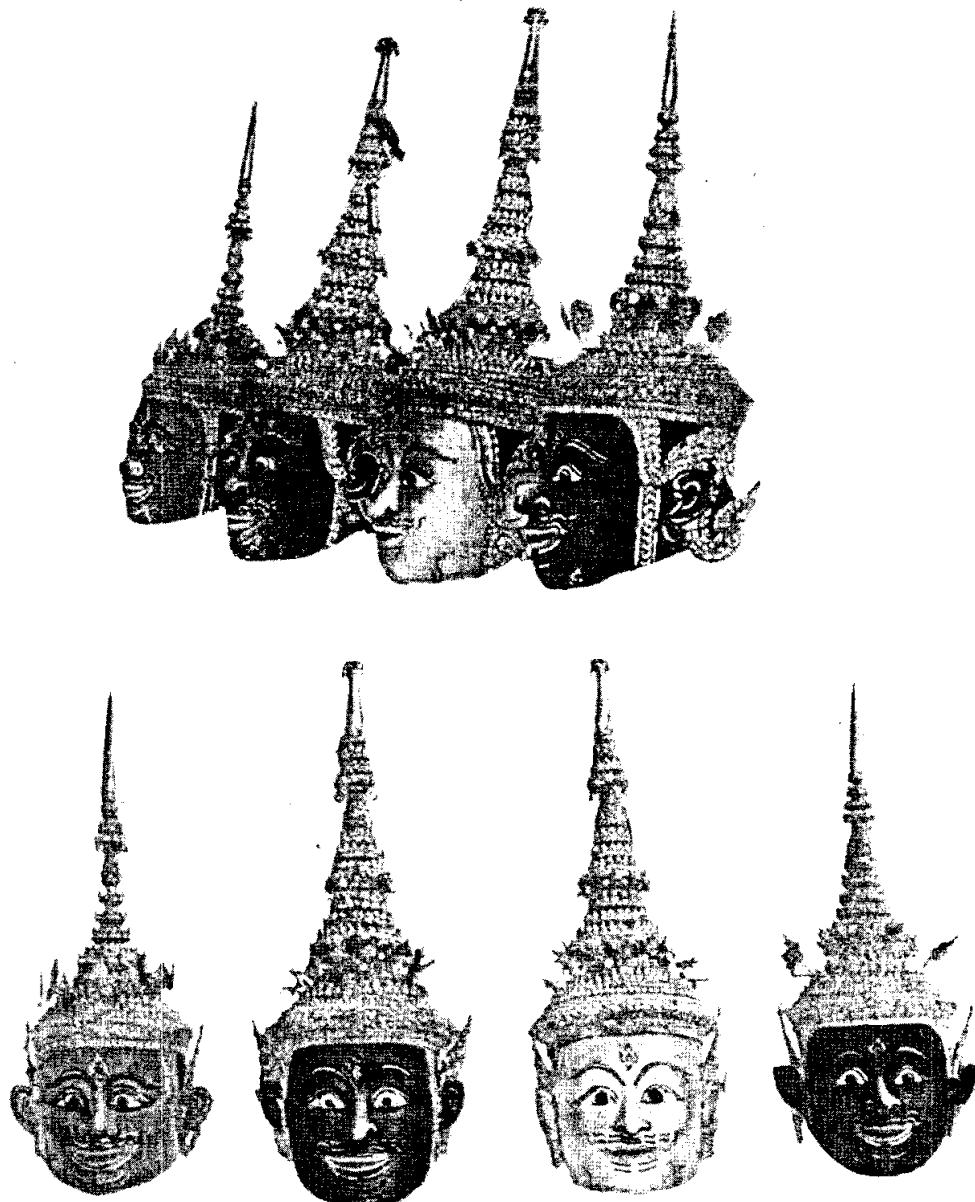
¹ ชนิด อัญโญ. โ淳. โรงพิมพ์สหอุปกรณ์การพิมพ์จำกัด : พระนคร, 2500
พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าเฉลิมເສດຖານທະນາຖາວອນ หน้า 67 - 75

นานาประเทศเดือนไค้ว่าเราไม่มีหนังสืออันเป็นแบบแผนในวิชาหนังสือ

(3) เป็นหนังสือที่ผู้รับไปแล้วจะอ่านໄค์โดยไม่เบื่อ จนโญนเข้าดูหรือกันทึบ
ในจันอ่านอีกต่อไป

ข้าพเจ้ามาร่วมก็อัจ รามเกียรติ ฉบับพระราชบัญญัติรัชกาลที่ 2 ชั้นนักเรียนหนังสือ
ก็ค นักเรียนศูนย์ครก็ค ต้องยอมหันน้ำเป็นหนังสืออันดี เป็นบทกลอนไฟเราะ และถ้อยคำนวนดี
เป็นศัพดอย่างคึ่งอัน 1 แห่งจินตกวินิพนธ์ในภาษาไทยเราสมควรแล้วที่จะเป็นหนังสือซึ่งจะ
รักษาไว้เป็นแบบแผน¹

¹ พระราชนิพนธ์ค้านนำในพระบาทสมเด็จพระมห/repository ภูมิเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อพิมพ์ครั้งแรก
พ.ศ. 2456 ในหนังสือรวมรามเกียรติ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
ศิลปบารมภาการ ; พระนคร , 2509

ภาคหัวโขน

พระพรต (กรต) พระราชน พระลักษณ พระสีหรุก (สีหรุก)

ภาคหัวโขน จากหนังสือศิลปะตอนรำหรือคุ้มโหนภูศิลป์ไทย หน้า 17

พิวอย่างบลกะครรມເກີຍຮົດ ຕອນສຶກຄຸນກາຣຽ

<u>ราย</u>	<u>ເນື່ອນ</u>	ກຸນກາຣຽສີທີສັກຕິບັກຫາ
	ກຣານດວຍອ້ລຊື່ພະເພົ້າ	ເສັ່ນຈຳມາອ່າງຄ່ສົງນຳ
“ ۲ ຄຳ ۱ ເຈຣາ		
<u>ໂຫນ</u>	ຝັກສີຈົວໜ້ວຮຽມຸົກຜ່ອງ	ທຮງສຸຄົນອົບປະກົງສຸກກຳ
	ສັນນີເພລາເນານໜົງເໜີນປະຈຳ	ກູ້ມາຄອງທອງຫ້າໜ້າຍແຄງ
	ຫ້ອຍຫັນຫາຕາຫຼຸນເຊີ່ງຂລິນ	ພາຫີ່ພົກກອງທອງແລ່ງ
	ຈລອງອອກທຮງເກຣະກຸດັ່ນແດງ	ປິ້ນເຫັນສ້າຍລາຍແຫ່ງຫັ້ມພຣາຍ
	ຕາມທີ່ກີ່ຫັນທຮງຫວັງຫອຍ	ສອຄສ່ວຍສັງວາລປະສານສ້າຍ
	ພາຫຼຸດເຮື່ອນຮອຍພລອຍຫຣາຍ	ທອງກຈໍາຫລັກລາຍລົງຍາ
	ສົມໃສ່ອໍານຽນກົດປະຈົງຈັກ	ເຫຼັກຮັກນໍພຣາງຫ່າຍຫວາ
	ທຮງກຮຣເຈີຍກຈຣແກວແວວ້າ	ດືອກຫາອຮເຫດອາວຸດ
“ ۸ ຄຳ ۱		
<u>ราย</u>	ກຣັນເສັ່ນເສັ່ນຈຳມາຫານ້າພະລານ	ຕຽວຈ້າກພຣອມສານສົນສຸມທຽນ
	ໄຫຍກທັບພະລັດຫຼູ້ທົດ	ຮົນຮູກທັກຫາງໄປຫວ່າງເນີນ
“ ۲ ຄຳ ۱ ກຣາວໃນ		
<u>ໂຫນ</u>	ຮອເອຍຮອ່ອນໜັ້ນ	ກູ້ກັງຈະລອຫ້າວເຫັນ
	ລ້ວນເຫັນກັດຫອ້ມຸົມຄຸນເຄີນ	ກຣະຫັກເກຣີນແກວ່າກິ່ງພຣິຈ່າເຫຼືອ
	ເຫີຍໂຄດີວະກະນອງລຳພອງເຕັ້ນ	ສາຮົມື່ເໜັນເໜັນເໜື້ອ
	ນາຍຫາຮາຍານໄຫ້ນ້າເຖິວ	ຮັບເກີຍວກຮາວຄັງໄປຫັ້ງທັກ
	ມາຮອກສໍາຮັບແສ່ເສື່ອງ	ສໍາເນົ້າຍເພື່ອລົມນຽບລັບກັບ
	ຕັ້ງໄກລາສົງຊະຈະອັນຫັ້ນ	ຮາຫຼຸບຈັນທຮ່ຍຍາຍຄາຍຕື່ນ
	ສະເໜືອນຫຼຸກຫ້າວແຄນແພັນພິພ	ມຫຮຮອພນທີ່ຄລືນ
	ພລເພື່ອນສູ່ຫາທາງພ່າງໜີນ	ກາຍຄື່ນເຄີນທັບພັນກັນມາ
“ ۸ ຄຳ ۱ ເຫັດ		

ราย ดึงทุ่งหนึ่งกิ่งกับหัวพระราม
สังหารในโขเข็มสามล่า

จังคงที่สีนามเนินมา
ทุกหมู่บ้านตรวจตราภักพร้อมพรัก

๑๒ คำ ๑ เจรจา

<u>ข้า</u>	เมื่อฉัน	พระรามราชสุริยวงศ์ทรงสักดิ์
สอดแท้เหนือเท่นหันนั่งหงษ์พระลักษณ์		พร้อมพรักหัวพระเยาวานร
หงษ์สุครีพันลันนาพญามา		องค์ชมพูพานชาญสมร
กับดังหงส่องพระนคร		ชลีกรกรากมณังค์คมคัล
พระทรงฤทธิ์คิดการบริการ		จะสังหารยักษ่าให้อาลัย
พอไถยินดีเนียงเสียงกุณฑ์		โน่นเดือนเลื่อนลั่นโลก
คิดสองสัญไม่เจ้งประจักษ์ความ		จังตรสตามหิเกยกษิชา
เสียงสนั่นเครื่องรื้นพื้นสุชา		ผู้ในการষรงค์สังคม

๑๘ คำ ๑

<u>ราย</u>	บังนัน	พิเกกไกหังรับสั่งตาม
จังลงเลขไล้หันจันยาม		แล้วหูลความตามเคยสั่งเกตมา
อันหันพนพ้ายาข้าพะนาท		อุปราชาหศักดิ์ยักษ่า
อยู่ในยุคธรรม์ไม่จันหา		เชื่อว่ากุณกรรมชาญชัย
ซะรอยเจาลงกากาจะวาชาน		หักหาญให้ออกมาจงได้
ขอพระจักรกฤษณ์ฤทธิ์ไกร		จะโปรดไว้ชีวะพระยาหาร

๑๖ คำ ๑

<u>เมื่อฉัน</u>	พระทรงสังชี้หัวนานาส่งสาร
จังครัศสอนวَاชาให้ราจาย	แม่หันเที่ยงธรรม์ไม่จันหา
ผู้ใดทำซ้อมผิดจะคิดเห็น	ไม่ช้าเช่นหศักดิ์ยักษ่า
หานจงไปห้ามปรมกามกิจชา	ให้เชชฐานเลิกหักกลับไป
เรากำศึกษาเริ่มเสร็จการ	สมบัติเมืองมารจะมอบให้
ແມ່ນชื่อนอยู่สูรบฤทธิ์ไกร	จะบรรลัยไม่หันพริบตา

๑๖ คำ ๑

บัคหนี้ กมเกล้ากราบงานสามลา	พิเกกรับสั่งใส่เกศฯ แล้วออกจากราบลับacula ไคล
๑ ๒ คำ ๑ เชิญ	
ดึงกองหัวพลับลอดแลมอง เห็นเชษฐาฤทธิรงค์ทรงรองชัย แต่เป็นการรับสั่งไม่ยังหยุด นั่งลงทรงพักครพะระพี่ยา	คุณเชื้อของหลานภานุกายนายไฟร อกใจที่ก็หันนิ่งกวนนา รีบรุกเข้าไปใกล้รถฯ อสรุราบั้งคุณกุณกราน
๑ ๔ คำ ๑	
เมื่อนั้น	
เห็นพิเกกมาประเคนหมายลฯ เหมือนไส้พลอดหรลักษณ ไปเป็นข้ามมุขย์สูนกใจ	กุณภกรรษฎาธิแรงกำเหงหาญ ให้เดือดคลากรรั่วกราคควาคไป จะรู้จักวงศากีหานไม่ เกี่ยวเนื้อน่าว่าไรไอ้อัปเรีย
๑ ๔ คำ ๑	
เมื่อนั้น	
จังวَاขามาເສົ້າມ່າຮູ້ พระรามองค์หนึ่ອຄືອນารายล พระพี่ทรงสักຍົດຮຽມໃນຈັນພາ บັກพระนารายພ່ວະຫຼຸດ ໃຫ້ຮະອງຄທຽງດີອໍຄລຫານ ແມ່ນສາເຮົາເສົ້າຈີກສົງຄຣາມ ສົມບົດິຫັກກຽງลงກາරຮ້າຍ	พิเกกประเคนหมาย จะຫຼຸດความหมายຫຼັຈາ จะมาปรานราພນຮ້າຍຮົມຍາ จะພລອຍນາເກົຍວ້ອງໄນ້ຄອງການ ໃຫ້ຂາມຫຼຸດລວາຫານ ອຍາຮອນຮາຍຸເລີກຫັກລັບໄປ ปรานປຣາມປຣນັກຍົດຮັບ จะນອຍໃຫ້ຮະອງຄທຽງຮຽມ
๑ ๘ คำ ๑	
เมื่อนั้น	
ໄກຫັ້ງອນຸໜາມາຮຳພັນ ช่างยกຍອງສອນມຸ່ນ່ວານາຮາຍລ พระรามເປັນເຈົ້າລົງກາຫວີວ່າໄຮ	กุณภกรรษฎาธิแรงແຫຼັງບັນ ຕົນຫັກດົກສ່ວລສັນດົກແລ້ວວ່າໄປ ເພຣະເປັນນາຍຂອງມີນິຈິງຮັກໃກ່ ຈະຍົກເນື່ອງນາໃຫ້ແກ່ງ

ช่างเจรจาพาทีไม่มีอาย
จะเปรี้ยบเป็นปริศนาว่าให้รู้
เมื่อเมียค้าอักนิษฐ์ไม่คิดรัก
อันลักษณ์ธรรมที่มองสองคนนี้
เป็นชายดึงสองนาห้อง เที่ยว
ครึ่งหนา เมียไม่พบคลบไป
หลบในโคโซราสายชายหนา
อนุ่งชายทรชนคนอัปเบร์
พระพี่ขับกลับเข้าค้วิชากีก
อันคุกคุกสุจริตไม่คิดคอก
เอ็งไอกันอักคัญญู
จงໄไปให้นารายณ์มายมีนา

หมายความค่ายคนพาลรำคาญญู
พระพี่กูดองอย่างช้างgarī
ไปลองลักษณะยาเข้าพาหนี
คือเชื้อเจาใจโคไหร
แคหูงเคียวไม่รักษาไก
ซิงชัยสังหารผลยาญาลี
คืออีสามนักชาบักสี
คือตัวมีน้ำใจหรือศ
ที่ข้อข่าล้าลิกกินอกหมาด
จะแทนทดคุณของกีเจ้าลงกา
ตัวถูกในควรคบหา
ถูกจะพยายามเข่นมาให้วอควาย

๑ ๑๖ คำ ๑

เมื่อัน
ความกลัวที่ย่าจะม่าคาย

พิงกากหวานวันชวัญหาย
กีผันผายรับกลับมาฉับพลัน

๑ ๒ คำ ๑ เชก

ครันถึงจึงประพฤตบทงสุ
ชั่งโปรดให้ไปว่ากุณภารณ
เจรจาจ้างจวนหยาบใหญ่
หันข้ามมาเฝ้าฝ่าธุลี

หูละหริวงษ์รังสรรค
กีโกรธชื่นคงคันพาที
มิควรกราบหูลไตบหศรี
ให้กรีชาพลไปรยรงค์

๑ ๒ คำ ๑

ช้า เมื่อัน
จึงครรส์ว่ากุณภารณนั้นหนะนง
พรสเหลางทางสั่งสุครีพ
ออกไปผลยาภูณภารณให้บรรลัย

พระอวการผ่านภพสูงส่ง
จะณรงค์สังคมรากีตามใจ
จงเร่งรีบจัดแพลลด์ให้ร
อย่าให้ดึงห้าให้ใหญ่ไปร่าว

๑ ๔ คำ ๑

ราย เมื่อัน พระยาสุครีพกระนี่ครี
รับสั่งบังคมพระจักรี ออกราจักไชยธีร์พล

๑ ๒ คำ ๑ เสมอ
เกณฑ์ไพร่พลไคสานลิบหมื่น แยกเป็นเกณฑ์กีกฝึกสอน
ดือสานราอาวุธสำหรับคน ครั้นเสร็จสรรพทัพลรีบมา

๑ ๒ คำ ๑ กราวนอก
ครรชิติงหิวทุ่งกว้างกลางแปลง เห็นซองเที่ยวเชี่ยวແຄງดาคป่า
พอดเก้อมไกล์ให้หยุดไอยชา គอยคูกิริยาօสู่รี

๑ ๒ คำ ๑

<u>เมื่อัน</u>	กุมภรณ์ผลสินธิศักดิ์ยักษ์
เห็นสุครีพนองพระยาพาล	รูวามีกำลังวังชา
เมื่อครรชหักดัครชัยในกรุง	ไกรบพุ่งหนกหักตรหนกหนา
จำจะลงกลางผลาดูควยมารยา	จึงร้องว่า เหวยสุครีพชุนกระนี่
เอึงคิดมาฟื้ช้ายวายปราษ	หมายใจจะไกผานกรุงศรี
มาให้เข้าใช้เล่นอยู่ เช่นนี้	ไม่พอที่จะเป็นข้ามมุษย์
เมื่อเอึงเป็นลิงค่างต่างชาติ	องอาจยกหัวมาลับประยุทธ
ถูกอายแกเหวนานาคครุฑ	จะแสรงค์ยงคุทธกันอย่างไร
จะเลิกหัวกลับคืนไปแจ้งความ	ให้ลักษณ์รามออกราอย่าไกชา
ถูกจะผลาดูซึ่วันให้บรรลัย	มิไหชาไกดึงกิ่งวัน

๑ ๑๐ คำ ๗

<u>เมื่อัน</u>	สุครีพฤทธิ์แรงแซงขัน
ไกรราواเหวยกุมภรณ์	หมายเข้าสารพันพุคจา
หานอยาอวคฤทธิ์ไกรไบนัก	ทะนงศักดิ์หยานให้ญี่ให้เกินหน้า
อันพาลสี่เรามรษา	เพราจะว่าสานบานด้วไว
อันองค์พระอวการพามพา	หากควรสู้รบกับมึงไม่
จึงใช้กฎหมายเรื่องฤทธิ์ไกร	คุณไพรมาสั่งหารผลาดูยักษ์

ท่านเป็นน้องเจ้าลงกากานี
อย่าเพิ่งพูดหนังนึกอึ้งอื้ก

เราก็น้องพาลีมศักดิ์
ไม่ซานักชีวันจะบรรลัย

๑๘ คำ ๑

เมื่อันนั้น
เม้นทานคืมฤทธิ์จะเร่งไป
เม้นไคฉันเจี้ยวประเดี่ยวนี้
นี่อุคกันเปล่าเปล่าไม่เข้าการ

กุ่มภารรถอนคำแก้ไข
ถอนศนรังใหญ่ในหินพานต์
จะเห็นมีฤทธาเหมือนว่าขาน
จะถอนธนาเลี้ยงส่างอาฐ

๑๔ คำ ๑

เมื่อันนั้น
จะว่าเข้าพระสุเมรุเอนทรุค
ชิงจะถูกฤกษายะราธัง
ว่าทางทางแหล่งฤทธิ์ไกร

สุครีห์โกรธใจคั่งไฟจุก
เรชาวยจุกให้ทรงคงไว้
มิทำดังว่าจากจะว่าไค^๒
เหลาไปหินพานพนวน

๑๔ คำ ๑ เชิค

เห็นรังใหญ่ไม้อยสกรอยอ้อม
สองหัตต์รัครวบคันรังพลัน

จึงลงจอมเข้าใหญ่ไฟรันห์
เท้ายันโยกซักด้วยศักดา

๑๒ คำ ๑ เชิค

ดุกระชากราชากชั้นมาไค^๓
มไกหยุคยังรังรา

สมหวังคั่งใจปรารถนา
ใส่บ่าแบกกลับมาฉันพลัน

๑๒ คำ ๑ เชิค

ครรนดิจจังลงหยุคยัง^๔
ประกาศกองร้อยเหวยกุ่มภารรถ

ชูคันรังหัวเราเชาหยัน
มิใช่รังคันนั้นหรือฉันได

๑๒ คำ ๑

เมื่อฉัน

จึงว่าเอ็งโง่เงาไม่เข้าใจ
แล้วเผล่โน่นใจน้ำใจท่องเที่ยว
ต้องถูกภัยหล่ายที

กุมกรรณาชั้นจะไก่
ถูจะจับเป็นไปประดิษฐ์
โถมตรงเข้าจับกระบศรี
น่องพาลีหันเหเชไป

๑ ๔ คำ ๑ เชค

เมื่อฉัน

แรงออยดอยรับไว
ยักษามาตามเข้าโฉมจับ
ต่อเย็บแหงหันกันไปมา

สุครีพชุนกระหนาหนานใน
ชิงชัยปองบักศ์ศตรา
กลอกกลับหันเหยินเปลี่ยนห่า
หมายเขมนเขนพาราวี^๑

๑ ๔ คำ ๑ เชค

^๑พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จฯ ทรงเกียรติ ศิลปานครราชธานี :

บทโขนพระราชพิพธ์ในพระบาทสมเด็จพระมหามงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ชุดนามาศ
เป็นบทโขนที่มีความໄพเราะบพหนึ่ง จากคำอวย่างชุดนามาศนี้เมื่ะ เป็นชุดที่มีความยาว
ไม่มากนัก แต่มีธรรมเนียมในการแต่งหลายตอน เช่น ตอนลงสรง มีถึง 2 ครั้ง
(ในหน้า 95 และหน้า 97) การซัมโฉมศัลศตร์ กระบวนการรด กระบวนการห้า
คำยคำประพันธ์ล้วน ๆ แต่ไก้ใจความซักเจน (หน้า 95, 97, 112)

ตัวอย่างบทโขนชุดนามาศ

<u>ชา</u>	<u>เมื่อหนึ่ง</u>	ท่านหาวศึกษา
ดงแต่รามลักษณ์ทรงศักดิ์		เริ่มเข้าศึลศึกษานี้
พลมาศานดอยพูดนา		ป้องกันลงกากรุงศรี
เต็มฝีมือยักษาราไว		พลกจะเชี่ยวชาญหาญนัก
4 คำ ๆ		
<u>ข้อมูล</u>	<u>จังครรสปฤกษาเสนาหาร</u>	จังช่วยกันคิดการหาญหัก
ทุกคราวหักกองหพัยกษ์		ออกไปหาญหักกล้านา
แคกอนเคยแยกไปปราญรุก		บันญอกแคนอันหมื่นภาษา
บ่รำนไกไปหัวหึงโลกา		แม่เทวัญชั้นฟ้าประชัย
บัคนีส่องมนุษคุณวนาร		ชามมหาสารมาไค
เป็นศึกษาประชิดกรุงไกร		จะแพ้มันฉันไกไม่ควรการ
ในหมู่สุรุวงศ์พงศ์พรหม		พร้อมพิทยาคมกล้าหาญ
จะไม่มีผู้ใดไปครอบราษฎ		ผลาญมนุษลิงป่านหรือว่าไร
8 คำ ๆ		
<u>ราย</u>	<u>บัคนี</u>	ชุมประหัสต์เส้นผู้ใหญ่
ภูลภาขอพระภูวนัย		จังครรสใช้ยุทธราชชาติศักดิ์
เชอนนทรงดุ通知อาบูภาพ		อาจบ่รำนเจ้าไตรคริษณา
อันว่ามมนุษลิงป่า		หรือว่าจะชั่งพระภูมาร ฯ
4 คำ ๆ		

ເນື່ອນີ້

ຈິງການຫຼວດອາສາພູມາຮ
ໜ້າຈະປ່ຽນຫ້າສຶກຜູ້ອີກຫາຍຸ
ຂອປະຫານເສັ້ນຜູ້ນົ້ວຍ

ອິນທຣີຕຸດທີໃກຣໃຈຫາຍຸ
ວ່າງູມາລຈົງໄປຣຄໃຫ້ໄປ
ມີໃຫ້ນັກເມືອງມາຮອງຜູ້ອີກໄດ້
ໄປຄົວຍໜ້ວຍຄຸມກຳລັງພລ ।

4 ກຳ ၅

ເນື່ອນີ້

ໄດ້ພັ້ງຄຳພະລູກຜູກກມລ
ເຈົ້າມືຖືໃກຣໃຈຫາຍຸ
ຈົງປ່ຽນຫວັກຫ້າສຶກທີ່ອີກອັກ
ຜູ້ອັນໄຫຫຣ່າຍຸຫົນະ
ແລະຖຸກະສາຮັບອັນຫ້ກຄາ

ພູກາຮາຫລຸດໆາແຮງທຸກແໜ່ງໜຸນ
ກູງຄລຈົງຄອນວ່າເຊອນນັກ
ຈົງທໍາກາຣສມທີ່ເຈົ້າມືສຶກ
ອຍ່າໃໝ້ນອູ້ຫຼັກແຄນລົງກາ
ກົມມາປຣສະຈະໃຈກລ້າ
ຈົງໄປໜ້ວຍຜູ້ອີກຫ້າຮວິ

6 ກຳ ၅

ເນື່ອນີ້

ນັ້ນຄມລາຫະບີຄາງູມີ

ອິນທຣີຕີສີທີ່ສຶກຍັກສີ
ແລ້ວໜຸນລື່ສັນຄລາໄກລ ।

ພະຍາເຄີນ 2 ກຳ ၅

ກຣນອີງທັກກຳຫັກຈັນຫົນ

ຈົງສັງສືກຸນກຣຣຜູ້ໃຫຍ່

ຈິງຮັບເກີຍມາຫລຸດໄກຣ

ເຮົາຈະຍົກອອກໄປໃນຄືນນີ້ ।

2 ກຳ ၅

ບັດນີ້

ສ່າຍອສູຮເສນາທີ່ສີ

ຄໍານັນຮັບຮາຈວາຫີ

ເສັ້ນກົງມາສັ່ງກາຣ ।

ເສມອ 2 ກຳ ၅

(ຕີກຈຳວົກນ້າງຄາມສົມຄວຣ)

ເນື່ອນີ້

ກຣນພວມມາຫລຸດມາຮ

ຊູພຣາຍດຸທີໃກຣໃຈຫາຍຸ
ກີເຫົ້າທີ່ສ່ຽງສັນນາສໍາຮາຍຸໃຈ ।

ເສມອ 2 ກຳ ၅

ลงสูตรมอญ น้ำใสในหลังเข็นช้า
 และจึงรอน้ำมนต์เป็นไป
 ทรงสุคุณเป็นปูงสุมาลา
 สอดทรงสันบลเพลาเหริศกี
 ฉลององค์เรืองระยับสัมทอง
 ทรงสังวาลย์เพ็ชร์รัตน์จารัสตรา
 ทรงส្រោមเดินหน่วมลักษกี
 ถุนศรธนูภูกาย

ชุมส่วนกากยาสคไส
 กันเสนียคจัญไรยาสี
 แบงหานวสลอองผ่องศรี
 ภูชาสินิลกรามคำมคำรา
 ผ้าทิพย์มุคผ่องพิเลชา
 ธรรมรงค์มีคำพลดอยพระราย
 แคลนักล้าเลิศเฉิฉาย
 เย้อจกรายมายังหตงพล ฯ

เสนา ๘ คำ ฯ

(ครัวพล.กราว.)

พากย์

งานอินทร์ชิตฤทธิ์ ทรงรถดอกล อัญญาสังรัชหวานพนมาร
 รถสุวรรณคติเอกแลนาน กอยแก้วแกเมกาญจน์ กนกผจงเลชา
 งามกงตั้งวงศุริยา งอนงามอรามดา เมื่อันแข่นครุณารี
 ราชชัชชพน์แดงแสงคี มีลายราชสีห์ ผงาดประภาศฤทธา
 งามหล่อสุรศักดิ์ยักษชา ถุนดันคัตตรา อาวุธะพร้อมผลาดูยธรรม
 ไก่ดุกษ์บนพระมหาพงษ์ ให้เคลื่อนทัพครอง ไปແບ່ນຫວາຮກັນອຸກ ฯ

เชิค ฯ

<u>ช้า</u>	<u>เมื่อัน</u>	
ประทับพลับพลาหนาคร		ฝ่ายพระหริวงษ์ทรงศร
ศรั้สปฤกษาภิกิจการงานศึก		หาแมกลางหวานร้อยชา
พระ เป็นหวงปวงการยุทธนา		จนเวลาลวงคิกนักหนา ยังมีໄคໃສยาผ่อนพัก ฯ

4 คำ ฯ

แซกไทร ทรงฟังรายงานการประชุมหอ
พักนี้เข้าดีเมืองยักษ์
มุ่งเมืองชุมนคุณพลกล้า
ปรัศจิมสุ เมนซิงชัย
กานาไครุห์ตระหน้ำ
กานอุครห์ทพหลวงยรรยง
พร้อมควายสุคิริพราชา
รบรามาแล้วคลอกวัน

ที่ทางกองค่างรุหำภูหัก
อย่างหนักกราภูกค้านไป
บุราชูนกมุหุรุห์ใหญ
กันประดูเวียงไว้มั่นคง
กันประดูไว้คีสมประสังค
ตั้งคงคงอยรับทพกุมภัณฑ์
และพกุาชมพูพานแขงชัน
ແเพ່ພາກພລັນທີ່ຈັງຂວັງຕີ

8 คำ ๆ
ราย ไกขันสำเนียงเสียงสนั่น
จังครัสรدامพิเกษพ่อสุรี

ໂຫຼັນໃນເວິຍງຍັກ
ວ່າຄຣາວນີ້ໄກຈະອອກມາ ฯ

2 คำ ๆ
เมื่อนั้น
หมู่ว่าในกรุงลงกา
พระเจ้าพุ่มภารณนัยหันหลบ
แต่อนทรชิตฤทธิ์ราย
พระเชษฐาเจ้าลงการจั่งชอบใช้
ครัวนึงคงให้นำพล

พิเกษพັນຄົມກົມເກສາ
ນືກນກລັກືດີເຈົ້າຫລານຫຍ
คงໄນ້ຄົມກອງທັພັນພາຍ
ເຈົ້າອຸບາຍຮູ້ເລີສເວທີມນគ
ເພຣະທໍາກາຮອຍໆງໃຈໄຄຫລາຍໝນ
ນາລອອງຮັດຫຼືສູ້ກັນມູນາລ ฯ

6 คำ ๆ
เมื่อนั้น
จังครัสรสอบว่าຈາກຍຸກນາງ
แล้วจึงมีราชบัลลູชາ
จะรืបເຕີຍນກະບວນໄຍຫີ

พระหริวงศ์ทรงชัยໄພສາລ
ເຮຈະຫຼຸດຖື່ນຫລານຫານສັກຫີ
ສັ່ງພູາສຸກີປະບົກ
ບັດເຄີຍນີ້ຕົວເຮຈະຍົກໄປ ฯ

4 คำ ๆ

เนื่องนี้
บังคมองค์พระภูวนัย
สุกรีพูมอัชณาลัย
รับไปจักหลอกมนไกชา ฯ

ปฐน 2 คำ ฯ

(คิดจำขอตามสมควร)

เนื่องนี้
กรณีจวนสุกฤษ์เวลา
องค์พระระฆุชาตินาดา
กิชานพระอนุชาเข้าส่องปล

เสนา 2 คำ ฯ

<u>โภ</u>	ใชหอบัวทองลอดองโดย	ประยไปรยชุมกากอยคงสายฝน
กรณีเสร็จสรงทรงสุคันธ	ปรุงเปนແປງรำชาดุทัย	
สันນเพลาภูษาลีสօາດ	พระรามทรงลีชาค้อันสกใส	
พระลักษณ์ทรงสีทองผ่องพีไล	ฉลององค์ເວີຍມອູໄລາຍທອງ	
พ้าหอยหองพันคูนหนามะ	ทรงเกราะยันตร์คลังหงส่อง	
ทรงสังวาลย์รัตนามุกกากรอง	หองกรหាំรงค์เนาวรัตน	
ແລວทรงมงกุฎกรเจียกมาศ	งานพิลาສສមองค์ພงសកົກຕົມ	
พระกรกุมศรลສິຫຼຸດຫຼືຈັກ	ສອງມະຕິຢີໄປສູງເກຍສຸວຽມ ฯ	

นาฬกุณี 8 คำ ฯ

พากย

งานพระหริวงศ์ทรงธรรม ทรงรองสุพรรย หິນປະຄີມຽຸພໍຍາ
งานพระหริราชอนุชา ทรงດອគນາ ชິ່ງນຄະນິຈໍາລອງ
งานรองสพรັ້ງຫີ່ສອງ งานຄງວງທອງ ດັງວະຮະວິສີຫຣ
งานຫັ້ນລັກກໍຫັ້ງອນ ອູ້ຕັ້ງໜ່າຮ່ອນ ປວັບປະໄລມໄພຍມຫນ
งานກອງກະບ່ວັດ ຮ່າເງິນຖອງຮັບ ຄອຍຮູກສ໌ກຽງຕື່
งานຊັກໆສຸກວາրຄືດ ເກລືອນພລໂຍດ ໄປຫັ້ງສມຽມໃຫ້ ฯ

ເຫັດ ฯ

ราย กรณีดังนี้ทางกา
พลกบบ์ให้เร้าເອசີຍ

ประ麾หັພວສຸຮາກອງໃໝ່
ແລວຫັນໃກ້ນຽກຢູ່ອນາ ।

ເຫັດ 2 ຄຳ ၅

ເມື່ອນີ້
ເຫັນໄຫວ່ລົບຍົນຍອມໃນຮອຮາ
ເໜີ່ ໆ ອ້າຍຫວັກໃຈຂລາດ
ຄາແພີ່ໃນຮຸກຮັບກັນໄປ

ອັນທຣີ່ອົບລິທີ່ສັກຄົງກັຈາ
ກະຮັບບາຫາຕວາດໄປ
ມີນໍ່ລົບຫຼູ້ອໍານາຈຫົວໄສນ
ຈະໜ້າໃຫ້ໜົມໂຄຕ່ວົງສ ।

4 ຄຳ ၅

ນັດນີ້
ເຫຼຸ່ມໃຈນເລົາຫາຮ່າຍຸ່ງຮັງ
ວ່າພລາງຫາງທອນພລັບນັດ
ກະບໍ່ພລຍືນຍອມໃນຮອຮາ

ຝ່າຍສີເສັນກົວສັງ
ທອງຮອໃຫ້ຮະອງຄ່ອງຮຽງໂກຮາ
ເຫຼົ່າໂຮມຮັນຫາຍຸ່ກັບເປັນຫັນການ
ມາປະກະທັພລວງພະທຽງຮຽນ

4 ຄຳ ၅

ເມື່ອນີ້
ຈົ່ງເຮັງກໍສີຫາຮ່າຍຸ່ງຮັງ
ພູ້ຍ້າຍໍກໍວັດແກງວົງຄທາຮ
ເຄຍຄຣັນເຄື່ອງເກີບແຕ່ເຄີນມາ

ພິເກະຍົງໂກຮາກາຍາສິ້ນ
ອອກປະກະພລັບນັດອ່ສຸຮາ
ໄລ່ອ່ສູນນິກຣໃນຮອນ້າ
ນັດນີ້ເຫັນອ່ສຸຮາກີ່ຕກໃຈ ।

4 ຄຳ ၅

ຝ່າຍສີເສັນຂອງພິເກະຍົງ
ໄລຄໂພນໂຈນເຫຼົ່າໃປໜຶ່ງ
ອນລີເຫຼົ່າປະກະນໂຫຍ
ປະມົດນົບສຸກະອ່ສຸຮາ
ກາງຄນກາງຫາຍຸ່ຫາຍຸ່ຫຼົດ
ຝ່າຍຫາຮອງກາລາຫລັນ

ທາງຄນເຮືອງເຄື່ອນຍ້ອນ
ກັບຫຼຸ່ມຍ້າຍຸ່ໃຫຍ່ສີເສັນ
ອນລຮອຍປະປະກວະແກລວກລາ
ສົມປົງຢູ່ອນາກັນສາຮັບ
ອຸດຸຕີເຮົ່າວແຮງແຫັ້ງນັນ
ໄປຢືນກັນຫນາຮອນທຣີ ।

ເຫັດ 6 ຄຳ ၅

เมื่อนั้น
 จึงว่าแก่พิเศษด้วย เทษฐ์
 เอาตัวออกหากจากลงกา
 ลืมหึงชาติญาติวงศ์แล้วหรือไม่
 เนื่องในรักญาติวงศ์ชา渥ลงกา
 ข้าไม่ยَا กสังหารผลาญชีว

ยุพราชสุคแสณแคนจิต
 พระเจ้าอานัคคัณได
 จะซ้ำมาฟ้าหวานหรือไม่น
 จึงเป็นใจกับหลวงไพรี
 กีเชญญาหลักไปให้หนึ่ง
 บำบัดรรมจะมีคือไป ฯ

6 คำ ฯ

เมื่อนั้น
 ว่าเจ้าอย่าอวศ์ค์ไป
 อันเจ้าอย่าไก่เหินหาญ
 อญานามาผู้น้อยอยอยยัน
 และจะไปปูคลอกญาตราพย
 ขอให้เออทรงพระกรุณา
 อญาให้เออแข็งคงหนทางญา
 จะรับคืนสีคามาไว ฯ

พิเศษดึง kob คำ ฯ ใช
 ภูไซรพยาภามจะหมายห้ามท้า
 สูพระอวตารจะรับกลับ
 จะยกหักกลับคืนเข้าลงกา
 วากษอกราบพระ เทษฐ์
 แก่หมูยักษ์ชาหัวไว
 จะสูพระอวตารหาไค์ไม่
 จะประทานอภัยแก่ชุมยักษ์ ฯ

8 คำ ฯ

เมื่อนั้น
 ชื่นกว่าห้านนชื่นนัก
 ครั้งนี้จำเป็นจำใจ
 ว่าพลาวงทางโโคจารดทรง

เมื่อนั้น
 รับรองป้องกันภาษา
 คหาดอยรับรองป้องปีค
 อาวุธกระหนบเป็นประกาย

อันทรชิตพิโตรธิกรหันก
 เสียงหมาดศักดิ์ทรงมหงศ์
 ทำให้ห้านหายawayหละ
 มุงทรงไปรบพระบิศุลา ฯ
 พญาพิเศษดึงกษา
 มีไก่คิด เช่นฟ้าหวานช้าย
 อันทรชิตคอคีไม่สมหมาย
 ทหารหงส่องฝ่ายคลึงพิศ ฯ

เชิง 4 คำ ฯ

ເຈົ້າ

ຜ່າຍສຸກຣີພູທຽງຖານ໌ເຫັນອາກັນຫລານ ປະຊຸທົງກົນອູ້ໜ້ານານໄມ້ລະເວັນ ເຫັນວ່າຫາຫາງ ຈະໄມ້ເປັນການ ອາກັນຫລານຈະມາກັນເປັນມັນຄົງ ຫຼຸນະບໍຈົງຮ່ວມເຫັນຫາກັງ ພລະອາຫລານອອກ ຈາກກັນແລ້ວກ່າວໄປ ອັນຕົວທ່ານທີ່ສ່ອງໃຫ້ເປັນຖາດີສິນທ ມີຄວາມທີ່ຈະປະສິດປະຊຳກັນ ຈົນປ້ອຍໃຫ້ພລັບຂຶ້າຕົວນາຣ ແບກັນພວກພລາກຮອສຸຣາ ເດີນະທ່ານ ।

ອັນທຣີຫຼິດໄດ້ທັງກິຈຈາກີເຫັນຂອນ ຈຶ່ງກ່າວຫອນຈ່າເຫຼຸນກະບໍ່ພູຄົດນັກ ຄວາມໃຫ້ແຕ່ຍັກຍັງວານາຣ ທ່ອກຮັນ ແຕ່ຈະໃຫ້ຄຸນກັ້ອ້າກັນກະບໍ່ ຕ່ອດັກນ້ຳທັກຫຼຸນສັນສົນ ທ່ານຈະຈັດຫຼຸນພລມາສື່ນຍໍ ເລືອກທີ່ກາຍ ກໍາຢ່າຖົທີກໍາເໜັງ ມາລອງແຮງຕັນເສັ່ນເຮົາສື່ຄົນ ວ່າແລ້ວສັ່ງຫຼຸນພລສື່ຄົນຫາຍູ ໃຫ້ເຫຼືອມຕົວໄວ້ ຕ່ອດັກນ້ຳກະບໍ່ ແລ້ວອສຸຮີກັບໄປຫືນຮດສຸວະຮົມ ເຫັນນັ້ນກົງກາຮຽນກັນຄົນຕົກຕາ ।

ຜ່າຍສຸກຣີພຣາຊາຜູ້ໃຈຫາຍູ ຈຶ່ງວ່າແກ່ຫຼຸມານຫ້າຍູຈົດຮົງຈົດ ຈະໄປຮັບກັນຄຸນກັ້ອ້າກັ້ອ້າຍູ ອັກອັຈກົດແລະນລັກນິລັກນໍ້າ ຮົມເປັນສື່ຈົງໄປສູ່ກັບສື່ມາຣ ເດີນະເຈົ້າ ।

ຫຼຸນກະບໍ່ທີ່ສື່ຫ່າຍູຜູ້ຫຼຸນທີ່ ຮັບນັ້ນຫ້າປະກາຄີຕົກຂອງສຸກຣີຫຼິດໄວ້ເວົ້າມີຮອເຫຼົ່າຫວັງ ລູກກລມຮັບກັນມໂທຮູມຍື່ສ ອົກທຽບກັບປ່ຽນກ່າວຫຼຸນເຮືອງຮົມ ຫຼຸນລົບກັບສຸກຜູ້ຫຼຸນທີ່ລົມ ຫຼຸນນິລົບກັບ ສາຮັບຜູ້ຫຼຸນສ່າສົກ ທີ່ແປກປະຈັນກັນສາມາດນຸ່ງເຂົ້າຍັງ ນັກນັ້ນ ।

ເຫື້ອ ၅

ອັນທຣີຫຼິດຖືໃກຣເຫັນສື່ຫ່າຍູ ປະຊຸທົງນານຄູ່ອໝຍ່ອນຈະອ່ອນແຮງ ສ່ວນວານຮີເຫັນແຮງ ແຮງໄມ້ດອຍ ກໍ່ຫັດໃຈໄມ້ນ້ອຍເຫັນຫຼືອອົກລົມ ຈຶ່ງຈັບສິ້ນພລັນແລ້ວຮ່າຍເວທ ແພລງໄປກ້ວຍກໍາລັງເກົ່າ ຂອງອສຸຮີ ເປັນອັດຕື່ສົກແລ້ງແລະແຮງຮອນ ເພາຫາວານຮັນດອຍໄປ ນັກນັ້ນ ।

ຮັວ ၅

ພຣະນຣິວງສ໌ທຽງຫັ້ນໄຟຟອນ ມາໄລ່ເພາພານຮ້ອນຫັນກັກນາ ຈຶ່ງຈັບວາຮູຕາສົກຮື່ນ ພາກສາຍ ແພລງເປັນຝັນໄປຮຍປ່າຍຕົບອັດຕື່ ແລະສົກໄປຫຼົງທີ່ເສັນກຸນກັ້ອ້າ ລ້ວນຖູກແທ້ສຳຄັນ ທີ່ສື່ຄົນ ສຸກທີ່ຈະຫນຄວາມທຸກຂ່າວທານ ສື່ເສັນກັ້ນຫັນສົລນໄປ ນັກນັ້ນ ।

ເຫື້ອຈົ່ງ ແລ້ວໂອກ ၅

ฝ่ายองค์หยศกไกรครรัตน์ไฟคบ น้อมคำนับสุครีพมูจอมกะปี ทูลภูษาล่าว่าelanนี้เสนเจ็บใจ
อินทรชิตคนนี้ใชรั้วไรสัตยธรรม ไกคอกลงใหสุกุณภัลล์ส่วนร ประทับกรกันคุณเลนเป็นชวตุษา
ครรัตน์เนื่องเห็นว่าอสุราจะแหฤทธิ อินทรชิตก์แพลงศรമารอญราญ การที่โกรงเป็นนี้คือองนัมว่าผิด
ไม่ควรไว้ชีวิคือก่อไป ว่าพลาทางหางรักรรໄลไปกลางสมร กระโถกชัมพลนิกรของชุมบันยังคง
เข้าหักรถอินทรชิตเป็นธุลี บักนี้ ។

เชิค แล้วกราวรำ ។

อินทรชิตอสุรีครรัตน์เสียรอ รู้สึกน่าว่า เสื่อมยศหาน้อยใน หั้งเจ็บใจคัวยวานรนี้เย็ขหัน
สีเสนาคุณภัลล์ชุมพล ก็ต้องครรเหนวยชัมพ์ทั้งสี่นาย จนต้องให้หายເօาตัวส่งกลับลงกາ เหลือคัว
ผู้เดียวจะยุทธนาทีใหหน้าหัว ครรวนนี้จำจะต้องใช้กลอุบาย คิดแล้วจึงร่ายมนตรามหาเวท แสนวิเศษ
เป็นเมฆคลุ่มช่องอุ่นควัน และสุกุณภัลล์เหงาชั้นสูงมห เข้าแฟงซ่อนในกลืนเนื้ออันໂօฟาร บักนี้ ។

รัว ។

ฝ่ายองค์พรุจวติการชาญชัยศรี ครรัตน์คัณมือปักพีเช่นนี้ใชร ภูวนัยกีจับอาคมญาศากสตร
ผาดแพลง เป็นแสงสว่างกระจาหล้า บักนี้ ។

รัว ។

ไม่แลเห็นอสุราผู้แรงร้าย พระฤาสายจึงครรสั่งหาระบะนี้ จงแยกบันน้ำที่ไปคันหา
ใหหบคัวอสุรากวยฉบับไว ។

วาญุศร์รุพิไกรผู้ใจหาญ กับองค์หกมารผู้ใจกล้าวนรับเสนาอีกหนาย ด้วยนั่งคุณ
แล้วแยกย้ายไปคันละทิศ เพื่อคันอินทรชิตผู้ใจหาญ แต่ชุมมาเรไค้นิมิตรรูปมายา ให้เหมือนหัวไว
กอยห้าหั้งแบคทิศ เมื่อวานรผู้เรืองฤทธิ์ไปรุหไล รูปมายาแสร้งหาไปคันละหาง จนเหินห่างที่
พักพระจักร บักนี้ ។

เชิค ។

ราย	เมื่อนั้น	อินทรชิตสิทธิ์ศักดิ์ยักษ์
เห็นอุบายสมหมายกียินดี		อสุรีเหวอกกลืนเมษา
จับศรนากนาฬีชัมพาคสาย		หมายทรงสองกษัตริย์แก้วกล้า
ผาดแพลงค่วยแรงอสุรา		เป็นนาคามักษัตริย์รามลักษณ์ ។

ເພີ້ນ 4 ຄຳ ၅

(ພອນາຄາມາຫວກວານຮັບເຂົ້າໂຮງໃນນ້ຳ ດັງເລືອແຕ່ງໃຫຍ່)

ເນື່ອນັ້ນ	ສອງກໜັກວິໄຈປາກຍິ່ງຍວກທັກ
ກວຍອ່ານາຈານາຄາສຂອງຫຸນຍັກ	ຮາມລັກຍົມຍົນເລື່ອຍະເໜີໃຈ
ຝ່າຍຫຼາວານຮ່າມຍົມຜົນ	ແຕ່ແກນາກທີ່ກັນຫາຫຼຸດໃນ
ສອງກໜັກວິໄຈສຸຮົມຍົງທ່ຽງຫັບ	ທັມໄກຕັກສິນສົມປຸດ ၅
ໂອກ 4 ຄຳ ၅	

ເນື່ອນັ້ນ	ອິນທຣີປີປີເປັນເກມສີ
ກວຍອ່ານາຈານາຄາສຂອງຫຸນຍັກ	ອສູ່ຮູອກຈາກເມນາ
ຝ່າຍຫຼາວານຮ່າມຍົມຜົນ	ອັນຮາມລັກຍົມສຸຮົມສັງຫຼັກ
ສອງກໜັກວິໄຈສຸຮົມຍົງທ່ຽງຫັບ	ຈົງຫຮອນກັນໄຫ້າຄວີຍືນດີ ၅

4 ຄຳ ၆

ບັດນັ້ນ	ພວກພລອສູ່ຮັກຄົກຍັກ
ໄກຟັງກ່າວສຸວິນທີກືນດີ	ໄລ່ສັ່ນລັ່ນຕັ້ງໄລກາ ၅

ກຣາວ່າ 2 ຄຳ ၅

ເນື່ອນັ້ນ	ທີເກມທີ່ໄກຮອບເປັນຫັກທ່ານ
ຮອງຄວາຄວ່າເໜີ່ຍ້າຍຫາລາ	ຕົວມີຈິນກໍລ້າຮ້າວີ
ໃຊ້ຫຼັບຍ້າຍແຍ້ງແຜງກາຍ	ເໜືອນສູ່ຮູອກຫຼົບອິຈິນນັບສີ
ເລີຍຫື່ອປະຢູງຮອສູ່	ຫ່າງໃນມື້ຢາງອາຍແກ່ເຫວາ
ຈະເຄາຫຼຸມຫົວໜຸກຂອນ	ກລົມໄປນຄຣຍັກຈາ
ມີນອຍ່າມາພັກຂັກໜ້າ	ດູຈະຄາລໄຫ້າພໍານິ້ນຫາຍ

6 ຄຳ ၇

ເນື່ອນັ້ນ	ອິນທຣີພັງອາວົ່ວໜ່າຍຫາຍ
ຄົດໄປກູ້ສຶກນິກລະອາຍ	ນີໄໂຍກຫ້າຍຫອບປະກາດໄກ
ຄດອອກຄົງຈາກເວຫາ	ແລ້ວສັ່ງເສົານອໍຍໃຫຍ່
ໃຫ້ມາຫຼັກພລວມໄກ	ຄືນໄປນຄຣອງກາ ၅

ເພີ້ນ 4 ຄຳ ၇

(ขอทัพยักษ์ห้ายเข้าโรงไปแล้ว หมูมาน องคห กับวนรอก 6 นายที่ไปตามอันทรีศกกลับมา
เห็นส่องกษัตริย์ต้องสรักศักใจ ตามสุครีพไก่ความแล้ว ก็ถ่างคนด่างก็พยายามแก่น้ำยาเสีย
ควรแก้ไม่ถูกก็ขบลงที่พระบาทส่องกษัตริย์ร้องให้ - โอด)

เมื่อัน	พญาพิภากษ์ยักษ์
จังว่าแก่สุครีพราชা	และพญากระน้ำท่วมไป
ห่านเอยอย่ามัวโศกศักดิ์	พระทรงธรรมหาสินพระชัมน์ไม่
เป็นแต่เพียงทรงสลบไป	ไม่ชาจะเป็นคืนดี
พากหานจงคอยนั่งระวังการ	อย่าให้ภัยแพ่พาลพระทรงศรี
เราจะไปก่อนพากหละบัน	ท่านลีช้อนอยู่ในแนวไฟร
แล้วเลยเที่ยวหาไอสต	มาแก่พระทรงยศอย่างสังสัย
แล้วชวนสีเส้นสูตรร่วมใจ	รับไปสูญป่าอาธรัญ ฯ

เชิค ๘ คำ ฯ

เมื่อัน	อุพราชบังคมประนามไห้ว
เกซพระบารมีให้	คุณมีชัยแก่ไฟร
ได้ແພລງนาคยาศไปคากมัດ	ไว้ดักหึงสองนองห
นอนกลิ้งอญหูหน้าชานี	ไฟร์สินพิชฤทธา ฯ

4 คำ ฯ

เมื่อัน	ทดสอบสำราลสรวลว่า
กอกจูบลูบโอลพระลูกยา	คุชชิวติกา เปนเยอกรัก
ใช้ไหนไม่เสียราชกกร	กล้าหาญเรืองฤทธิ์สิทธิ์ศักดิ์
เสร็จกิจประชิพคง เหนือยนัก	จงกลับไปผ่อนพักให้สบายน
แล้วครรศสั่งประทัศค์ใจหาญ	จงไปบอกรางมารทั้งหลาย
ให้ไปบอกสึกว่าผู้ชาย	โอมจายจงยอมประนอมใจ
ถ้าเม้นางไม่เชื่อว่าชา	ให้พากชั้นบุษบกสุวรรณรยิส
ใบยังสมรภูมิชัย	ให้หน้างไกดูเห็นเป็นพยาน ฯ

8 คำ ฯ

บัคหนึ่ง

แล้วออกจากห้องพระโรงชาร

ขุนประหนึ้ส์คำนับรับบรรหาร

ไปยังอุทyanกวยเร็วra ฯ

เชิค 2 คำ ฯ

เมื่อันนี้

นางสีค่าเยาวายอดเสนาหา

พรอมด้วยครีซданารี

ราวกับโรคต่อนในเห็นม่อนไฟจี

มองไปในที่สานามยุทธ

ร้อนร้าวทั่วไปดังไฟจุก

กับอนุชนอนนิ่งไม่ติงกากย

โลหิตไหลลอกองค์พระถ้าสาย

โอมจายกรวญกรร่วมไฟจี ฯ

8 คำ ฯ

ไอ

โอหะหุลกระหม่มจอมชัณฐ

จะเส็จสู่สวรรคาลัย

พระมหาวยชีวันไปก่อนได

ใจในหานองไปครองกัน

อนิจารหงฤทธิ์สิทธิ์ศักดิ์

เคยสังหารผลาดูยักษ์โนหัน

ครานี้เสียที่กุมภัท

มันทำมายาซล่าใจ

เสียแรงมีศรลิธรรมอุธิจกາจ

พระมาสคร์เอ่นตราสคร์เป็นใหญ

อึกอาคมเยาสตร์ศร์ไห

วารุณาสคร์ศรชัยชลากร

พายวาสคร์อาจเรียกพาบุกล้า

แห่งหายเป็นยอดยังศร

ควหรือเสียที่ไหร่รอญ

หังภูตรและองค์ลักษณ์

ปวงครุฑ์เวหวิเตษหลาย

ทำนายให้คนองค์ทุกสิ่งสรรพ

ว่าจะมีไօรสยศอนันต์

โอหงธธรรม์มาคุ่นเส็จไป

หังชาญาอาภัยในเป็นหมาย

อันอายผู้คนไม่หน้าคิ

พระเส็จสู่สวรรค์ชั้นได

ขอความเส็จไปในนั้น ฯ

ไอค 12 คำ ฯ

<u>ราย</u>	<u>บัณฑิณ</u>	ฝ่ายนางครีชคาอักษร ว่า เหวอย่าใส่ให้เกินไป จะไกมวยชีวนี้หากไม่ จะหูลให้ตามจริงทุกสิ่งอัน เป็นหมายวิโยคโภกศักดิ์ จะพยายามด้อยไปไม่ได้เลย ผิวคล้ำเหมือนหลังอยู่เฉย ๆ ธรรมชาติจะพิศคุให้ดี ๆ
ปลอบนนางสีคำนารี		
อันองค์พระ รามกัศดา		
หมื่นฉันสังสารหาราชวัย		
หญิงไก่ไรีศรีสามีสาย		
ชื่นทุกษะทองผ่องพรรษ		
อนึ่งจงพิศคูฐานาด		
ไอซ์รุกษิณ์แย้มเห็นเหมือนเข่นเคย		

๘ คำ ๆ

<u>เมื่อฉัน</u>	นวลดนางสีคำมารศรี เหวเทืนช่อนจึงช่อนใจ นงเยาว์ส่งบสอื้นให้ ขอจงทรงมีชัยในสังคราม ทั่วทศทิศเช็คขาม ลอยข้ามปราการผ่านไป ๆ
ไคฟังครีชคาพาหี	
ไคฟังด้อมค้อวยราษฎรกายเสร้า	
กรประนมมังคุมภูวนัย	
บ่รำบปรานปวงประจามิตร	
แล้วไห้ทันทุกอกนกงาม	

เชิญ ๖ คำ ๆ

เจรจา

ฝ่ายพิเศษอยู่เป็นใหญ่ไปเที่ยวกัน ต้อนไฟร์พลานรที่ช่อนด้าว เพราะความกลัว
นาคมาศฉกกาจฤทธิ์ ชุนยักษ์เที่ยวความติดคูกาเอ่าใจ จนวนรในแนวไฟรนั้นวายศรี ค้างกลับคืน
มารรวมกันอยู่เป็นหมู่เป็นหมวด ครั้นเมื่อครวจดีด้วนจำนวนทหาร พฤกษ์มารก็นำกลับสูทัพพลัน
บัณฑิณ ๆ

เชิญ ๑

ฝ่ายวานรพลขันธ์สุดอ้มวงศ์ รักษาพระองค์สองกษัตริย์กลางสنانม เห็นพิเกษจมูก
กรรมเป็นพนไป สำคัญว่าชุมารใช้รักกืออินทรชีพ จะกลับมาเยี่งพระทรงฤทธิ์ไปลงกา ต่างวัง
เข้าไปหาชุมวนร ร้องว่าโน่นแย่สกรียกกลับมา เห็นท่าทางจะบ่นกันในวันนี้ ฯ

ພຖາສຸກົມຈອນກະບົນແສນຫັດໃຈ ຮ້ອງວ່າຄູ່ຫຣອເປັນໄກ້ ດີ່ງເຫັນນີ້ ນັ້ນຄົວພິເຕະຍົດສຸກົມ
ເຮັດກັບນາ ອຍໍາເປັນນຳນາກໄປໄນ້ໄກ້ການ ນະເຈົ້າ ၅

(ມີກຈໍາວຸດຄວາມສນຄວຮົງໄຕ)

ฝ่ายพิเกษพุกามารคณ์ตั้งที่ ก็เรียกเสนาหั่งส์เจ้าไอสต์รีบมานคละลายมิไกชา
แล้วเอายาหาฟ้แผลพระทรงธรรม และหาแผลพระลักษณ์ผู้อุบชา แต่นาก็ยังเห็นผูกมั่นอยู่
วิชาพิเกษส์ศจะส์นาคสำคัญ ขันกุมภ์เหลงกอดเช่า เศร้าอุรา ।

พากย์ໄວ

“
ໄວພະບານໄລກ ກັບອົງຄອນຸ່ມ ນາມວິຍຄ້າມືອຄົດຮູາລ
ມັນໃຫ້ອຸບ້ຍສາມາດ ລ້າງພະວົກາຕາ ຜູ້ທຽມທີ່ເກີ່ງໄກ
ເຫຼົາເຫຼົາຍຫລານຈັ້ງໄຣ ລົງທະບຽນ ຈຶ່ງທຽມຫວັງຫລັງກລ
ອົງຄພະນາຍຄ່າມືອ ຂ້າພລອຍອັນຈນ ນີ້ຈະຝ່າຍຸ້ໄດ
ພູກການພົມຈະເໜີລະເລີງໃຈ ເທິ່ນທີ່ມີຂໍ້ ຈະເຫັນວັນແກໄລກ
“
ໄວອາກົກໜັກໜາ ໃນມົງໝົວ ໃປດາມເສັ້ນຈົ້ານາຍ
ອູ້ໄປຈະມີແຂ່ອຍ ຜູ້ກົກທັງຫລາຍ ທີ່ໃຫນຈະຫຼັກນ້າເຮົາ
ກວດພລາງທາງນັບໜີເຫຼົາ ໂກນ້ອນບຣເຫາ ສອິກສົ່ນອາຄຣ ।

ແລກ ၁

୧୮୬

สุครีห์เห็นพญาอสูรนั่งรำใน ข้าตากะบินทร์จีรินไหลลงอาบน้ำ
แต่แข็งใจกลืนไม่หายแล้วว่าไป พระเจ้าฟื้อยารองไห้จนเกินเหตุ จงคำนึงว่าทรงเชษฐ์เจ้านาย
เป็นนาราษณ์อวตารหมายลากูณกษ์ เมื่อสูรอปปางจะซึ้งอยู่ยัง ในสุดสินโคตรร่างกายพากเพียร

พระอวตารจะกลับสวรรค์น้ำหน้าใน ในไม่ช้าพระภูวนัยจะทรงฟื้น เมื่อตอนย่างกันเข้าใหม่จากนิหารา พระเชษฐาจะทำพระไหโยให้คือฯ เดิมจะเจ้าชา

พิเกษณ์ได้ทั้งชุมชนก่อการปลอม ก็กล่าวตอบว่าอนุชาว่ามานี้ เป็นถูกต้องทุกสิ่งอัน น่าสรรเสริญ เราไม่ควรจะโศกให้เกินจนเสียการ อันจะแก่พระอวตารและอนุชนาด ให้พ้นจาก นาคมากคราวนี้ใช้ ผู้ใดไปเห็นทางคือเป็นที่สุด ก็คือเชิงกฎหมายหรือรุกมา แล้วองช้าย ฯ

สุครีพังวัวชาเห็นซ่อนคำว่า จึงส่งหาราให้ช่วยกันหาไม้มากองไฟแล้วจุดไฟให้ไว เหว่า ให้ช่วยเชิงกฎหมายสูบบรรณาธิการ ชุมชนกับพิเกษณ์เผาเวชลัง ช่วยกันคงจิตมั่นและวันหา สรรเสริญเทวากราศี ก่อนหน้ากองอัคคีที่นี้ ฯ

พระเชษฐ ฯ

<u>พันธ์มรรจ</u>	มาจะกล่าวบทไป	ดึงกฎหมายราชแขวงชั้น
ทราบเหตุจากทวยเหวัญ		ว่าพระรามจันทร์ราชา
กับพระลักษณ์สุรชาติ		คงศรนากบำเพ็ญกษา
นบนสลบขบดยุกหนาลงกา		ปักษาสุดแสนแคนนัก
จำเราะช่วยพระสหาย		แกอุบายนอสูรอปะลักษณ์
จะไกปรามโโคตรวงศรพงศ์ยักษ์		นิโนอัญหนองกอกสุชา
ว่าหลวงทางบินจากวิมาน		ผากผ่านไปคงพาภยกล้า
รับใบกินใบมิให้ชา		ก็ถึงหน้าลงกาธานี ฯ

แหลง 8 คำ ฯ

<u>ราย</u>	เห็นนาครรักสองพระระดุชาติ	สุบรรณราษฎร์ใจคั่งไฟจี
ผากแหลงสำเภาดุหนี้		เช้าจนนาคคู่อมิตร

คุกพาทย์ แล้วเชิค 2 คำ ฯ

แล้วจึงคุกแหลงหงส่ององค์	สำเร็จประส่งค์สมจิต
แหลงพิษร้ายก์หายหมกฤทธิ์	สองบพิตรก์ฟันท่นิหารา ฯ

รัว 2 คำ ฯ

ເນື້ອນນີ້

ຈົ່ງຄຣສແກສຸນຮອດຮາຊາ
ຕໍາແພັກ້ວ່າທ່ານໃຫ້ຮມືໄຄນ້າ
ເຄຍໄຄຢືນຜູ້ເຂົາທ່ານເລ້ວວ່າ
ແຕກອນມາໄນເຄຍເລຍຈະຄົດ
ແຕກຮານທ່ານແສກອງແຈ້ງແກເຮາ

พระහຽວທ່ານຮອງຮຽນຫຼາຍ
ວ່າເຮາກັນນອງຍາຍອຂອບໃຈ
ເຮົາຈະຟິນຄືນມາກີ່ຫາໄນ້
ວ່າທ່ານໃຫ້ເປັນສ່າຍສຸກລເຮາ
ວ່າຈະຄົງເປັນມີຕົວເໜືອນເຫັນເກົ່າ
ວ່າເປັນມີຕົວເໜືອນເກົ່າເຮາຂອບໃຈ ၇

6 ກຳ ၅

ບັນນິດ

ຫຼຸດວ່າສູ່ຫັນໃຫ້
ຫ້າເຄຍເປັນມີຕົວນັ້ນຄົງ
ຮັກສັນໃຈຈູ້ຜູກອູ້ໃນວາຍ
ບັນນິຫຼູ້ຫັ້ງເປັນຫົວ
ໃນຄວະຈະໄວ້ໃຈອສຸຮາ
ວ່າພາກທ່າງອຸ່ມພະຫົວງຈັກ
ຮັບຮັກທັດໄປນີໄກນານ

ພຸດກຸກຮູ່ຜູ້ນີ້ອັນຫຼາສັຍ
ກັ່ງໃຈເປັນມີຕົວໃນເລື່ອມຄລາຍ
ກັບພຣະວ່າທ່ອງຍູ້ອາຖາສ້າຍ
ເປັນສ່າຍຈົນລົ້ນດິນຫົ້າ
ເສັ່ນຈົນຄ່າຍຫລວງເດີກີກວ່າ
ເຫຼົ່າມັນເຈົ້ານາຍາສານາຜູ້
ກັບພຣະລັກຍົມຄົງທີ່ໄກໃຈຫາຍູ້
ເຫຼົ່າຜູ້ສຄານພັບພລາຊີ ၇¹

ຈົບຊຸ່ຄຸນາຕປປາສ

¹ ພຣະບາທສມເຕີຈພຣະຣາມອົບຕີກີຣີສິນຫຣມຫາວ່າຮຽນຫຼັງ ພຣມງຸງເກົ່າເຈົ້າອູ້ຫົວ。
ຮາມເກີຍຮົບທຮອງແລະນຫຼາກງໍ. ພຣະຮາຫານພຣະບນຮາຊານູ້ຫຼາຍໃຫ້ມີພົຈກ ໃນງານຈລອງ
ສູ່ຫຮຣຍູ້ອງຈາງວາງເອກ ແລນຍພລໄທເຈົ້າຫຣຍາມຮາພ: 2464 ມາ 135 - 154

ตัวอย่างบทโขนเรื่องรามเกียรติของกรมศิลปากร

ชุด

หมุนานาสี

จากที่ 1 ห้องพระโรง ในกรุงลงกา

ปี่พาทย์ทำนองเพลง " วา "

- เป็นมาน-

- หลักฐานประทับเหนือพระแท่น -

- เสนามาด้วยราชบัพเพิพารเฝ้าอยู่ความคำแหง -

ร้องเพลงช้าๆ

เมื่อนี้

องค์ท้าวนาคราชกษิรา

ครึกไครในการยุทธนา

อสุราอาวรณ์อนรน ๆ

ร้องเพลงสิงโต

ชีชะไพรีครังนี้หนอน

ออกค้านคอไม่ชนะแพ้ลักษณ

สุริวงศ์พงศ์มารก์วายชนม์

อันยศเป็นพันพันหวี

ค้าเราก็ชายชาญสังกรรม

ไม่เกรงมีอักษรย์รามพึงสองศรี

คำริพลาทางสั่งเส้น

จะเครียมโยธีให้ร้อนไว ๆ

เจรจา

ราชเสนา ถวายบังคมด่วนสามคราแล้วกราบบุลว่าขอໄกไปรคเกล้า ๆ อันโดยราหัพนั้น
ช้าพระพุทธเจ้าได้จัดเครื่ยมไว้พร้อมเสริจ ขอเชิญพระองค์เสศ์จยาตราเดิมพระเจ้าฯ
ฝ่ายเศศเสียรรจอมลงกา ทรงปรึกษาภิรมย์โสมนัส เสศ์จจากบลลังก์คันเซาสูหองสรง
ทรงเครื่องสำหรับญทร์ คุณอาจผาคผูกดังพระยาลีหราชไกรสร แล้วนวยนาควากรเสศ์
จรลี มากังทีประทุมพลโยธี บักนั้น ๆ

- เส鸣อ-

-ปีพาย์ทำเพลงกราวนอก-
 -เชนลิง-พลลิง-สินแบปคงกูญ-ภูหวานร ออกรเวทีล่าง-
 -พระรามพระลักษณ์เดชะพิเกก ออกร-

พากย์รถ

พระ เส็ตจิควยชุนพานร	ผลแล่นยากร	ตามชบวนเส็ตจิมากมี
ผลพุนท์เพี้ยนพันปักหี	ยัก เยี่ยค เสี่ยคสี	คั่งหารายในห้องสมุหารา
ผลหลวงดวงเต็มพสุชา	หน้าหลังข้ายขาว	กระบินทร์ให้โน้ เอาซัย
เหวยอกรอญี่ใส่	รีบเร่งพลไกร	ไปยังสนา�ยุทธนา

-เชิด-

-ยกหัว- เช้าโรง-

-เปิดม่าน-

จบจากที่ 2

จากที่ 3 สนามรบ

-ปีพาย์ทำเพลง " เชิด "

-เปิดม่าน-

-กองหัวหนศกัยรุ้วออกเวทีล่าง- กองหัวพระรามออกเวทีบน-

เจรจา

จอมลงการานีผู้เร่องยศ ประหนือญบุนราชาธิหามกลางหว่างโยธี งามคั่งดวง
 พระสุรีย์แรกอุทัย งามหงหงลดกลิ่นร้อนกลิ่นกล้า ครันทอคห์ศนาไปแล เหี้ยมบุษย์และหวานร
 คุณโยธาภารมาเนื่องแน่น จอมกุณภัยหักดิ่งแคน์โกรธกริวกระทึบนาท พลางร้องประกาศสั่ง
 ผลไกรในใจมี จันส่องมนุษย์และเหล่ากระน้ำ เลี้ยให้บรรลัย ฝ่ายองค์พระตรีกูรไนยก์ถำรัส